Na nowo oprawiono w r. 1942. Płaty skóry, naklejone na okładkach, pochodzą z dawnej, bardzo zniszczonej oprawy tego rękopisu.

Rps BJ 7502 I

Śpiewy Historyczne.

Piast r. 840.

Gdy Popiel w chwilach okropnego zgonu,
Karzącey zbrodnie doświadczał prawicy;
Naród chcąc wybrać następcę do tronu
Zebrał się w pięknych równinach Kruświcy.

2.

Stały nad Gopłem Słowiany rozliczne,
Długie oszczepy, puklerze skaliste;
Zamku Popielów wieże Niebotyczne
Odbijały się o jezioro czyste.

III

3.

Gdzie wielkie mnóstwo ciężko szukać zgody,
Na głosnych sporach czas upływał drogi;
Głód się czuć dawał, a obce Narody
Szerzyły w Polsce naiazdy i trwogi.

4.

Ale Bóg dobry spoyrzał na Polaków,
Bo ich do wielkich przeznaczeń gotował;
W pośród Kruswicy spokoynych wieśniaków
Był Piast, co Bogów i ludzi miłował.

5

Dom iego szczupły ale zewsząd czysty,
Za Gontem małą pasiekę posiadał;
[illegible]piankę Jawor wiekuisty,
[illegible] Bocian gniazdo swe zakładał.

6.

Znaną sąsiadom była na około,
I dobroć iego i gościnna hoyność;
Znaydował /: lemiesz prowadząc wesoło :/
W pracy swą żywność, w sumnieniu spokoyność.

7.

Dzień nadszedł świetny, dla skromnéy drużyny.
Gdzie iak pogańskie prawo nakazało,
Pierworodnego syna postrzyżyny
Obchodzić miano przez ucztę wspaniałą.

8.

Hoża Rzepicha i Piast nasz sędziwy,
Od rana całym trudnią się obchodem;
Stół zastawiaią tłustemi mięsiwy
I duże czary napełniaią miodem. —

9.

W gronie przyiacioł zaczęły się gody,
Pierwszemi dary iuż uczczone bogi;
Gdy dwóch młodzieńców przecudnéy urody
Wchodzi w gościnne biesiadników progi.

10.

Piast i Rzepicha z czołem nachyloném,
Proszą, by mieysca chcieli zaiąść swoie;
Lud się gromadzi a z tłumem zwiększonym
Mnoży się pokarm i słodkie napoie.

11.

Po uczcie świetni zniknęli młodzieńcy,
A lud zgodnemi zawołał głosami;
"Piast niby bogom, po co czekać więcéy
"Niech będzie królem rządzi Polakami.

12.

Większéy, mąż rzecze, potrzeba mądrości,
By berłem rządzić, podług ludu woli;
Zostawcie Piasta, w szczęśliwéy mierności
Przy iego pługu, przy roli.

13.

Gdy wieczór nadszedł, Piast głowę na ręce,
Oparłszy, siedział pod Jaworu cieniem;
Znów przed dom iego, iż sami Młodzieńce
Przyszli światłości okryci promieniem.

14.

Postać ich Niebian mieszkańców wskazuie,
Od barków śnieżne skrzydła się podnoszą;
Białe ich szaty do ziemi zstępuią
A ciemne włosy, woń lubą roznoszą.

15.

Rzekli do Piasta: „ Pan co mięszka w Niebie,
„ Co zedrze wnukom twym zasłonę;
„ Aniołów swoich przysyła do ciebie
„ Z rozkazem żebyś wziął Polską koronę.

16.

„ Szanuj z pokorą świętą jego wolę,
„ Wielkie on Polsce zakreśla zawody;
„ Do chlubnych czynów otworzy wam pole
„ Da wam zwycięstwa, chwałę, i swobody. —

17.

„ Z plemienia twego dzielni woiownicy,
„ Pędząc przed sobą barbarzyńskie kupy;
„ Na wschód i zachód kreś państwa granicy
„ Naznaczą w rzekach żelaznemi słupy.

10.

[illegible]
A [illegible]
[illegible]
[illegible] będą.

11.

Ale [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

20.

[illegible] ostatniego [illegible]
[illegible]
[illegible] Bóg, wszechmocny zawsze litościwy,
[illegible]

VI.

[illegible]

VII.

[illegible]

VIII.

[illegible]

24.

[illegible] niedy [illegible] panować,
Gdy wy i same Nieba tak zrządziły;
Zaklinam chcieycie rolnictwo szanować
W Mieczu i pługu są Polaków siły.

Bolesław Chrobry ur. 2. 971 – 1025.

Ten co naypierwszy [illegible] światło wiary,
Niosąc zbawienie ludowi i sobie,
Syt lat i dwaty, jak Mieczysław stary
Legł w Piastów grobie.

2.

Wychowan [illegible] wojowników [illegible],
Straszny [illegible] dla [illegible] dobry

6.

Wtenczas Jarosław Ruś żyzną wydziera,
Już gnębi [illegible] okrutna przewaga,
Wygnan Swiatopełk w nóg Bohatera
Pomocy błaga —

7.

Bolesław równie mężny iak wspaniały,
[illegible] sprawnie,
[illegible]
Drogę wskaźnie. —

8.

[illegible] nieprzyiaciele,
[illegible]
[illegible] a koniem na [illegible]
[illegible]

9.

12.

13.

15.

Nie dziw, że między poległ w [illegible] grobie,
Zdziaławszy tyle dla szczęścia i chwały
Nie [illegible] i w ciężkiey żałobie
Płakał [illegible].

Kazimierz Mnich ur. 1016–1058.

1.

[illegible] się [illegible] za Chrobrego dziato
Wiścił on kraju nadzieie
Drżał sąsiad, a kmieć orał pole śmiało
[illegible] [illegible] [illegible].

2.

[illegible] [illegible] [illegible] przywieziona [illegible]
[illegible] [illegible].
Nas o[illegible] zdzierstwy okrutnemi
Łaskami obcych dworaków.

2.

[illegible]

4.

[illegible]

5.

[illegible]

C.

[illegible] się [illegible]
[illegible] [illegible],
[illegible] ciężkie narzekania,
[illegible] świątnie. —

[illegible] niegdyś [illegible]
[illegible] bogaty,
[illegible]
[illegible] szaty. —

[illegible]
[illegible]
[illegible] postanowił,
[illegible] —

9.

[illegible]

[illegible] poprawił,

[illegible] Bosinów, [illegible]

[illegible] zostawił. —

Dokładne Śmiały. 1641.

1.

[illegible] złotey koronie,

[illegible] zbroynym,

[illegible]

Gdy [illegible]

Trzech krewnych [illegible]

[illegible]

4.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
Nad Cisą Węgrów, wstępnym [illegible] boiem;
Niemce wpositek ściągnione rozpraszą,
I [illegible] węgierskim [illegible],

5.

Młodemu Xięciu wkładaią koronę
Węgry, zawołał: te [illegible] zdobyte,
Mogłem zatrzymać [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

5.

4.

16.

11.

12.

3.

Mały Bolesław radością wzruszony,
Wcześnie laury zaczął zrywać,
Cały walkom poświęcony.
Służąc pilnie się, jak miał wstrzymać,
Pro w nim [illegible], gdy trąba boy głosi,
[illegible] się [illegible],
Jeździ na czaty głód i zimno znosi,
I w trudach siły nabiera? —

4.

Młodzi swe lata [illegible] liczył,
Ruś i Pomorzan [illegible],
A gdy po [illegible] w berło dziedziczył,
Henryk co w Niemczech [illegible]?

6.

Blisko Włocławia, bóy się krwawy wszczyna,
[illegible]
Uderza Książę w pieśń Niemców wycina;
Poległy trupów ich stósy,
Rumpsów żarłocznych [illegible]
Okropnie wyiąć rozrywa,
A lud to mieysce dla srogiey pamiątki,
Wirn polem dotąd nazywa. —

Leszek Biały. — 1227. —

[illegible] opuszczona,
[illegible]
[illegible]
[illegible] zwano Leszkiem białym,

Jak szerzy, skargi płaczliwe,
Nad swe losy nieszczęśliwe:

2

„Ty się śmiejesz, dziecię lubi,
„[illegible] nie [illegible] [illegible] nie [illegible],
„[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
„[illegible] [illegible] twego woli
„[illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
„A [illegible] [illegible] [illegible], byś sierota.

3

„[illegible] żony, być [illegible] [illegible],
„Dziś przewrotnych ludzi winą,
„Wszystkoś na świecie postradał.
„Tułasz się [illegible] na dziecino
„[illegible] się przytulę do łona.
„[illegible] z [illegible] [illegible] [illegible]

4.

Powściągnij łzy [illegible] Królowe,
" Zawołał Gaworek stary,
" Byłem bym rodą zdrową,
" Synowi dochowam wiary;
" Póki dłoń ta mieczem władnie;
" Żadna nań trwoga nie padnie.

5.

[illegible] czułym [illegible] [illegible],
Wzrastał u siły Leszek Biały,
[illegible] chlubnym [illegible] [illegible];
[illegible] [illegible] [illegible];
Zręczny w rycerskich gonitwach,
[illegible] [illegible] [illegible] bitwach.

6

Gaworek [illegible] noty swoie
Wz[illegible] [illegible] [illegible],
Przyszli na Leszka podwoie
Mówiąc imieniem rodaków:
Oddał Gaworka korona,
Nazad ci będzie zwrócona. —

7

Królowe we modrzewiu dworze,
W skromnej siedziała komnacie,
I w skromnym była ubiorze:
Nie miała złota na szacie;
Przy niej, poselstwem zdziwiony,
Siedział Leszek zamyślony. —

8.

Gdy milczą; Gaworek stary
[illegible] przerywa,
" Przyjm xiążę ludu ofiary,
" Panny [illegible] wzywa,
" Niech kray na tem nieszkodnie
" Że mnie zawiść prześladuje. –

9.

" Ja stary, władzy nie chciwy
" [illegible] zagrody,
" [illegible];
" [illegible] niezgody,
" [illegible] potężnym,
" [illegible] –

10.

„ Jeśli za to żem pracował
„ Że mi usłyszeć zostawi,
„ Że [illegible] wychował,
„ Naród jego mi błogosławi,
„ [illegible] w [illegible] [illegible],
„ [illegible] [illegible] [illegible].

11.

Tu gdy płakała Królowa
Gdy we łzach wszyscy przytomni,
Nigdy [illegible] [illegible]:
„ Leszek nigdy nie zapomni,
„ Co winien sobie Krajowi,
I co winien Gaworkowi. —

„ [illegible]
„ [illegible]
„ [illegible]
„ [illegible]
„ [illegible]
„ [illegible]

12.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Władysław Łokietek. — r. 1333.

[illegible]
[illegible]
[illegible] ognisty, [illegible] płomieni,
[illegible]
W sparci na tarczach wojownicy, [illegible]
[illegible]

2.

Niekiedy księżyc wychodząc z obłoków,
Okropnej bitwy ukazywał ciszy,
W równinach płowców i w głębi potoków,
Krzyżackie w trupów niezliczone stosy,
Leżące konie zabite rycerze,
I połamane hełmy i pancerze.

3.

Szkotek [illegible], lecz [illegible] w bojach
W dzień [illegible] prowadził szyki natarczywe,
A chcąc na [illegible] wypocząć [illegible],
Zdjął hełm i czoło okazał [illegible],
Skrwawione [illegible] obmył w zdroju [illegible],
[illegible] dębem usiadł [illegible].

1.

A [illegible] smutne bojowisko,
" [illegible] Kazimierzu, zawołał do syna,
" Patrzaj [illegible] wojnie [illegible],
" Z kąd niebudności i [illegible] syna!
" Ściętu w dniu jednóm [illegible] ziemię
" Tysiąca Matek nieszczęśliwych, płośnie —

5.

" Przecież wieść boje było mym udziałem,
" Zasłaniać wszędy tę krainę biedną,
" Po trzykroć z Królem, tułaczem zostałem,
" A chojem dzielnie państwa złączył w jedno,
" Choć sięgnąć dziesiąt lat, wiek już dowierza
" Nie zdjąłem jeszcze twardego pancerza,

6.

" Taki los polski tu krzyżaków szyki,
" Tam Litwa niszczy i jeńców zabiera;
" Tu Ruś zdradliwa, tam Tatarzyn dziki
" Po włościach naszych, mordy rozpościera;
" Z niechętnym dzisiaj Xiążęciem północy,
" Upowinowactwie szukajmy pomocy. –

7

„ Litewskim ludem władaiący xiąże,
„ Stary Gedymin ma córkę nadobną,
„ Z tą ślub Twoy niechay, dwa narody wiąże,
„ Ani skarbami, ni szaty ozdobną.
„ Ujrzysz ią synu przyniesie i więcey
„ Poymanych więźniów trzydzieści tysięcy. —

8

— Skłania się xiąże i w krótce posłowie
Stawią xiężniczkę w domu królewica,
W sobolich szatach z perłami na głowie
Hożą, rumianą i gładkiego lica,
Z schyleniem głowy męża naprzód wita,
Dziwi się gmachom i o wszystko pyta. —

9.

Przy samym ślubie i podaniu ręki,
W koło Litwscy stali wojownicy,
Na barkach rysie rozdarte paszczęki
Swoich srogich, powierzch zdobiły przyłbicy,
Wąs zawiesisty, w zrok ogniem się żarzy
Obok powagi łagodność na twarzy. —

10.

Weselnym godom, przydali naywięcey
W śnieżnym ubiorze z kwiecistemi spłoszy,
Przez Gedymina, powrócemi jeńcy,
Starcy, mężowie, dzieci i kobiety,
Co widząc kray swoy po długich cierpieniach
Radość swą w chliwych wyrażali pieśniach. —

11.

[illegible]

12.

[illegible]

Mieczysław Wielki ur. 1310 - 1370

1.

Przez trzy wieki, z męstwa znany,
W męstwie potak miał swe cnoty,
Na koniu purką odziany,
Unosił głód i przykre stoły,
Ugorem stały obozy,
On bił Niemców i Tatary.

2.

Było to widzenie nowe
Gdy król zwołał do Wiślicy,
Potoków plemię marsowe,
Oni w zbroiach i przyłbicy
Sądząc że wojować mieli,
Ziemnemi hufcy stanęli.

3.

Nadzieja rzekł, inaczej boju
Dziś od was żądam, polacy,
Czas byście żyli w pokoju,
I rycerze i wieśniacy;
Niech kraje bronią zaięte,
Uszczęśliwią prawa święte!

4.

Co mówiąc, spisane księgi,
W ręku Mielsztyna odbiera
Pieczęć, wisiała po wstęgi,
Ten zakon, rzecze, zawiera
Przyszłego szczęścia, zarody
Waszę całość i swobody. —

7.

[illegible] berło Kazimierza
[illegible] się bliskie narody,
[illegible] się [illegible] rozszerza,
[illegible] piją [illegible],
[illegible] na ów czas bezdrożny,
[illegible] i [illegible] przemożny. —

10. —

Szczęśliw wraca do stolicy,
A [illegible] go wita wesoło
Radne plany wojownicy
[illegible] go [illegible],
Niosły przed nim hufce, mnogie
Korony i skarby drogie! —

11.

[illegible] wnuczkę cudnéy urody,
Z Cesarzem śluby, koiarzy,
Wzywa na weselne gody,
[illegible] [illegible] Mocarzy,
Królów, [illegible] z Niemiec latych.
Mieści po gmachach wspaniałych.

12.

Widziano, przepych nieznany
W ucztach, [illegible] h, gonitwach,
Od piękności dank przyznany,
Zwycięzcy, w szczęśliwych bitwach
Kto [illegible] dzielnie godził,
W śród oklasków, z szranków schodził. —

13.

Monarchów poczet wesoły,
Ładnie po siebie Wierzynek;
Od srebra gięły się stoły,
Każdy biorąc upominek;
Myśli: szczęśliwy kray cały,
Gdy tak mieszczanin wspaniały.

14.

Kazimierz w wieku sędziwym
Poznał prac tylu nadgrody,
Pod nim Narod był szczęśliwym
Żyzne pola, pyszne grody,
Na urzędach ludzie zdatni
Takim był z Piastów ostatni.

Hedwiga Królowa Polska.

w. 1371 -- 1399.

1.

Kiedy dni Piastów przecinał się nątek,
A prawo berła o Hedwidze złączone,
Na ten iedynie krwi nam lubey szczątek,
Oczy Polaków były odwrócone! —

2.

Jaśniała odzięki królewska dziewica,
Pomimo tronu była płci swey chlubą;
Wspaniała posiadała piękność lica,
W mowie, w uśmiechu, w każdym czynie lubą.

3

Nie dziw że tchnięci iey cnotą i podzięki
[illegible] Xiążęta i Rycerze mężne,

Chcieli [illegible] z darem [illegible] ręki
piękną niewiastę i państwo potężne.

4.

Pierwszy Ziemowit młody i zuchwały
Rzekł idę z Piastów i będę jej mężem:
Już licznym wojskiem przebiega [illegible]
Berło i tonę chce zdobyć mężem.

5.

Wilhelm Rakuski kładł nadzieje pewne
w bogatych szatach w utkanionych włosach,
W tym że z dzieciństwa znał jeszcze Królewnę
Więc dumny dobrze tuszył o swych losach.

6.

Gdy [illegible] w Krakowie z niewymownym trzaskiem
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Kiedy na Zamku poselstwo sprawiali,
Piękność Królewny mowę im odjęła,
Szmer zadziwienia rozszedł się po sali,
Z lubym wstydem dziewica spłonęła.

8.

Pani rzekł Witold, nie tylko swe kraje
Obszerną Litwę i kosztowne dary,
Lecz ci Jagiełło z państwem rękę daje,
Dla ciebie przodków wyrzeka się wiary. —

9.

Przyjm go: tu Wilhelm naprzód się wydziera,
Mnie rzekł: z dzieciństwa zmówiona Hedwiga,
Witold zawołał więc rzecz co nas wspiera,
Niech się bez zwłoki tym mieczem rozstrzyga!

10.

Ja zapalczywy Ziemowit przerywa,
Gróźb się nie boję, odmowy nie czekam,
Dosyć dla Piastów że Polska szczęśliwa
Ślubny Jagielle, ja praw mych się zrzekam.

11.

Hedwiga drżącym głosem odpowiada,
[illegible]
[illegible]
[illegible]

12.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] imię Władysława.

13.

Już na wyniosłym siedział majestacie
A obok mieysce Królowa zabiera
Z wieńcem na głowie w złoto liłóy szacie,
Łagodnym okiem na lud swóy poziom.

14.

Stali ozdobni przez ubiór i zbroie,
Pierwsi z Rycerstwa Litwy i Polaków
Brzęcząc, iak gdyby pszczół wiosenne roie,
Chwiejąc pióra ogromnych szczaków. —

15.

Hedwiga mówi; dzielni wojownicy,
Wspólnego odtąd doznaiący losu
Drogiey Kraiu Piastów ostatniey dziewicy,
Wuszczego dzisiay posłuchaycie głosu. —

16.

Twoli waszemu szczęściu i potędze;
Ta ręka dzisiay Jagielle podana;
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. —

17.

Jeśli z [illegible] starego węzeł braci
Ja go zarzekam w tym [illegible] [illegible]
Czarnym zgryzotom, niech wszystko utraci
Niech wieczną zawsze [illegible] [illegible] [illegible].

18.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] w każdey dobie!
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pokoleniu;
[illegible] zbroyne ręce podawaią sobie:
Stwierdzili iednosć w czułym uściśnieniu? —

19.

Odtąd Jadwiga staranie swe łoży,
By polskę widzieć kwitnącą bezpieczną,
Lubym swym głosem, kiedy Król się sroży,
Nie raz łagodzi surowość zbyteczną. —

20.

Gnębiła włościan woyska chciwość wściekła,
Król mówił, gwałty niechay Sąd ukróci;
Niech odda własność, ta mu smutnie rzekła,
Wrócą się szkody, lecz któż łzy powróci. —

21.

U niey z dobrocią odwaga złączona,
Bo gdy Król w Litwie uśmierzał rozterki,
Targnął się Rusin, gniewem uniesiona,
Uczuła w sobie [illegible] Bohatyrki. —

Dnia 2 [illegible] roku [illegible]

[illegible]

[illegible]

[

Ustawa [illegible] z roku 1346–1434.

Żeby [illegible] w Krakowie,
[illegible] Wszelki Litwin [illegible]
Bogom ofiarował ofiary,
[illegible] [illegible] bałwany,
Czynił [illegible] przysięgi,
Chrześcijan [illegible] ofiary,
Ani [illegible] [illegible] [illegible]
Ani [illegible] [illegible] [illegible]
Ani [illegible] [illegible] [illegible]

3.

Mnił rozgniewany czynem tak zuchwałym,
Rozsyła Wici, w powiaty i ziemie
Ciągnie [illegible] rynsztunkiem, wspaniałym,
Aż dzielnych pełniach, [illegible] [illegible] [illegible],
Aż [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

4.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
Kiedy przed [illegible] mąż krzyżacki staie,
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
„Mistrz mój, zawitał, [illegible] [illegible] [illegible],
„Dla lepszéy [illegible] dzisieyszey usługi,
„[illegible] [illegible] dla ciebie, dla [illegible] [illegible]. —

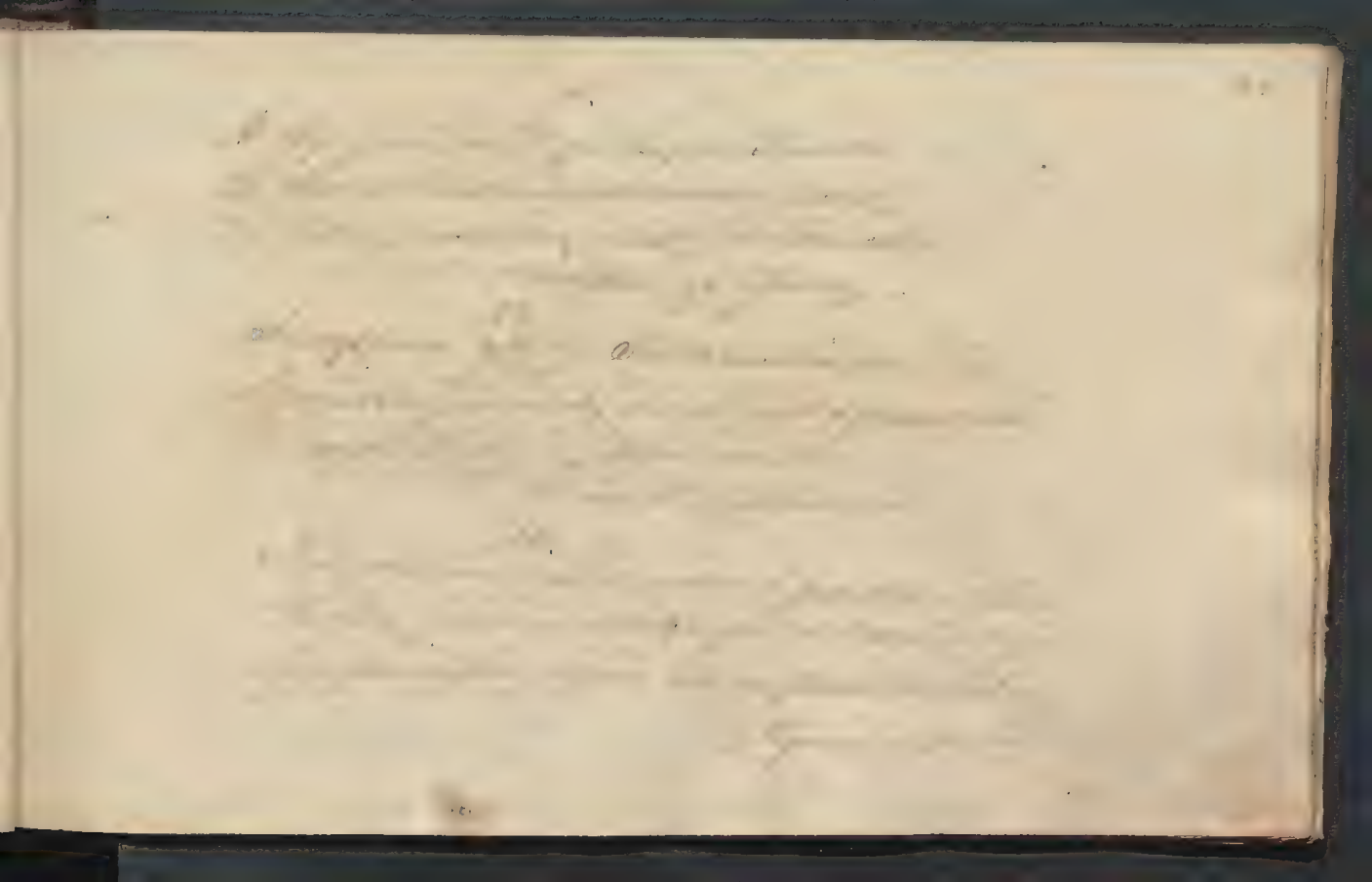

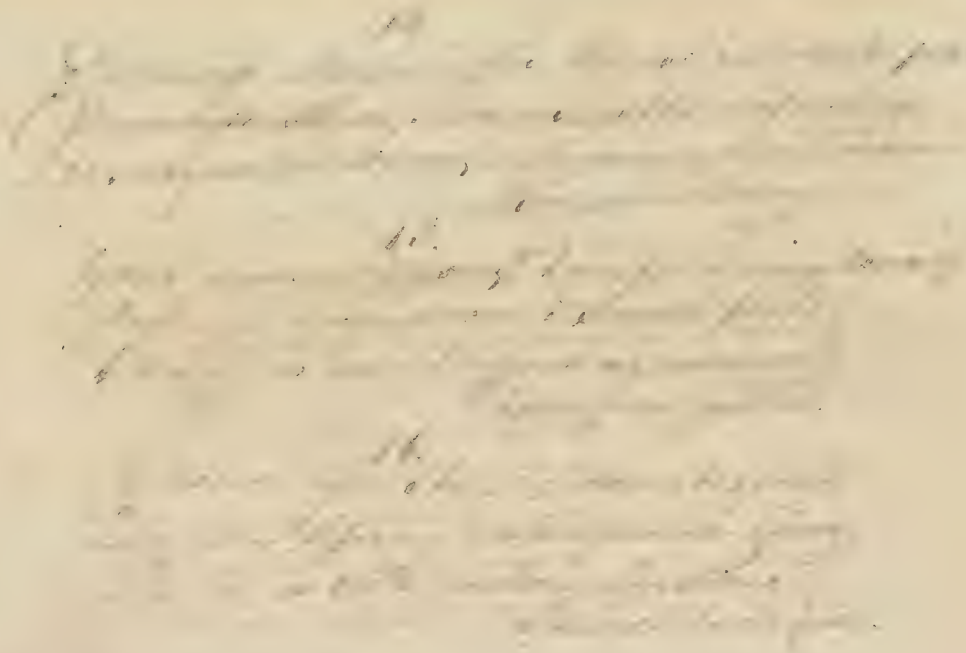

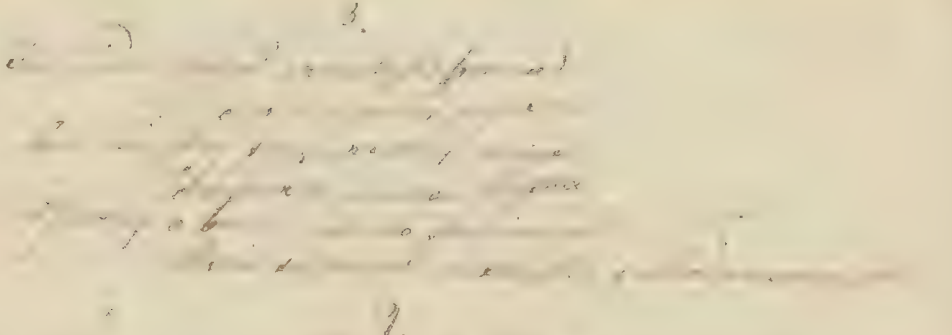

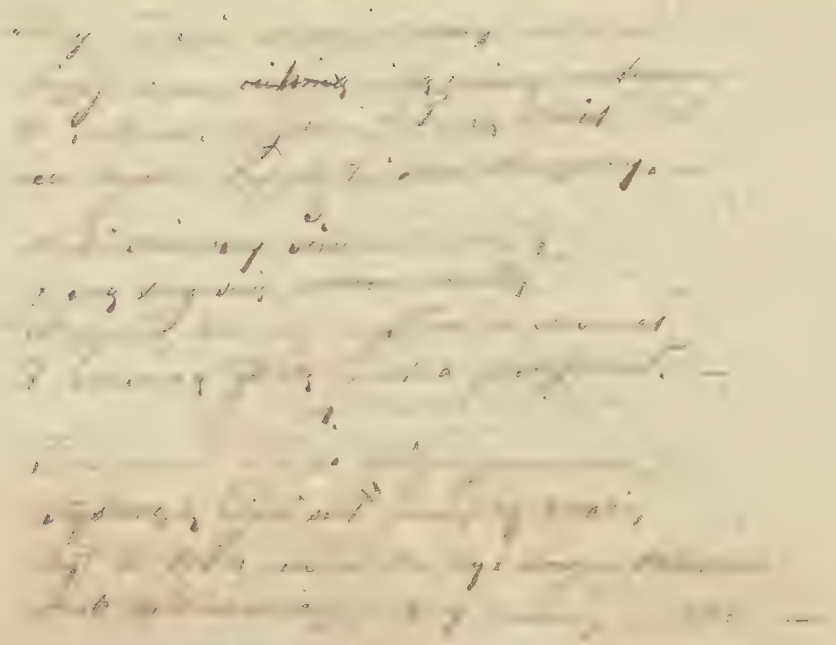

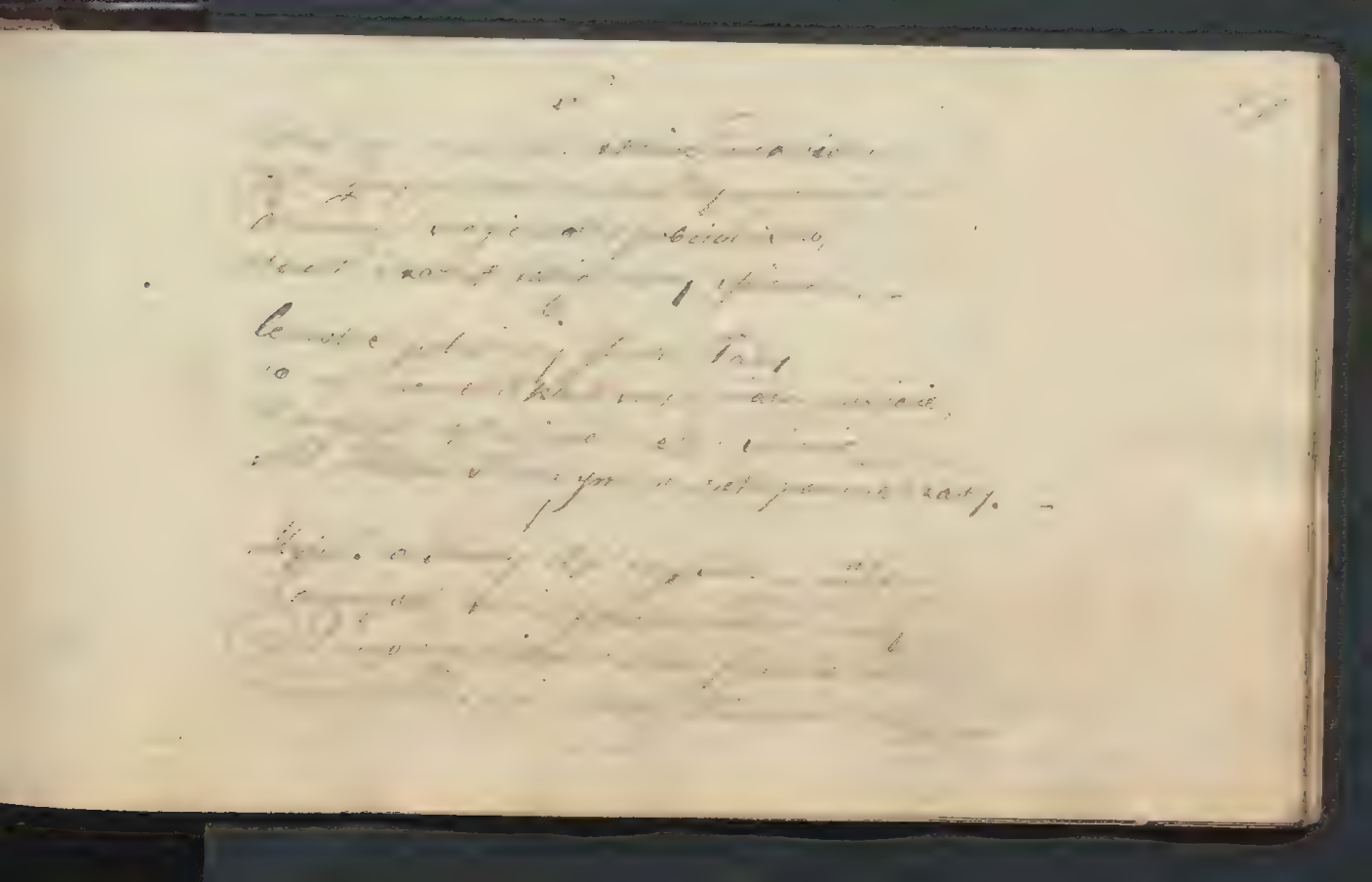

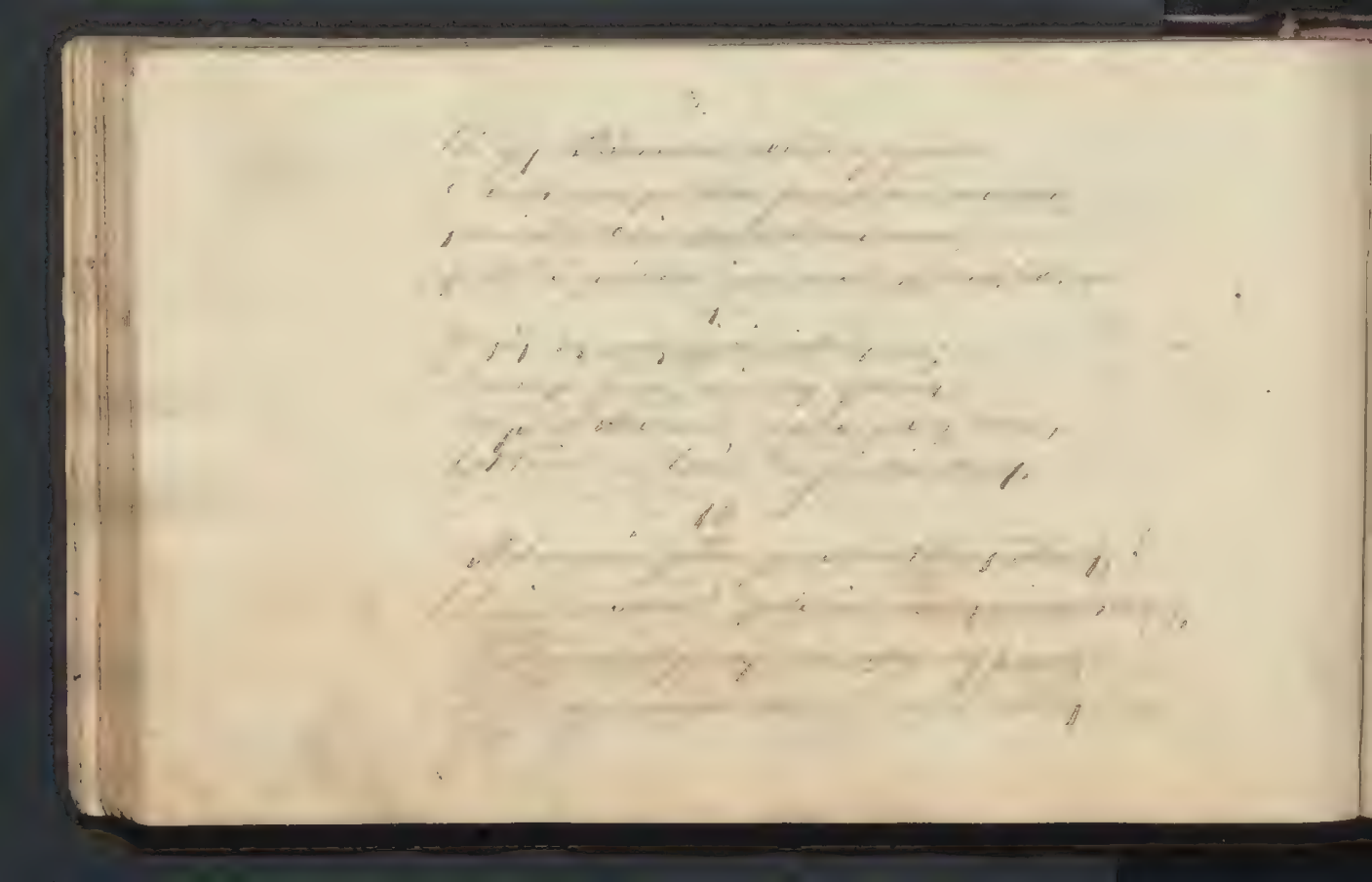

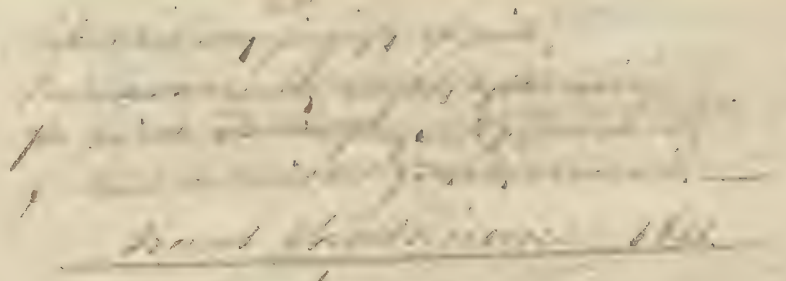

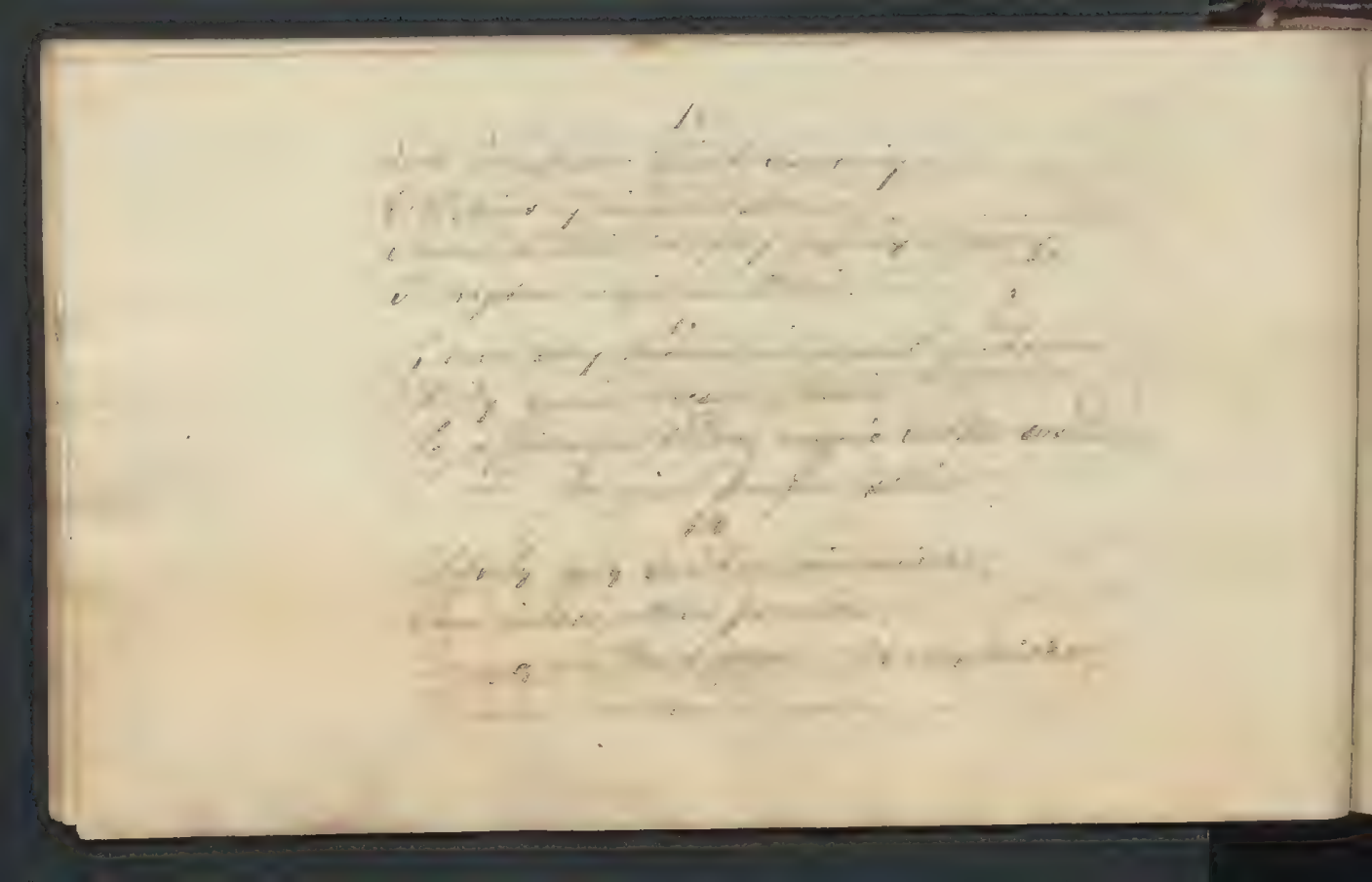

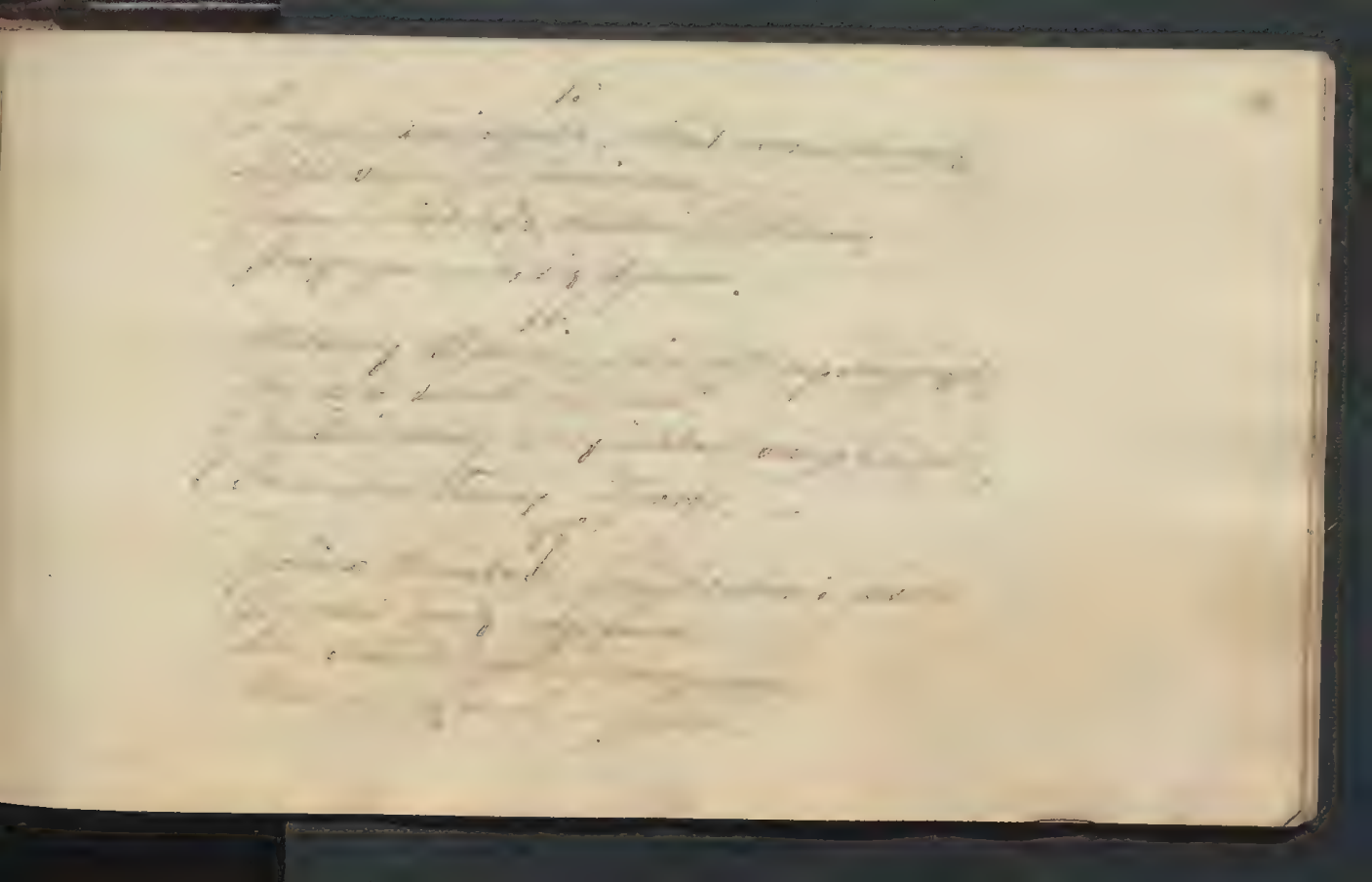

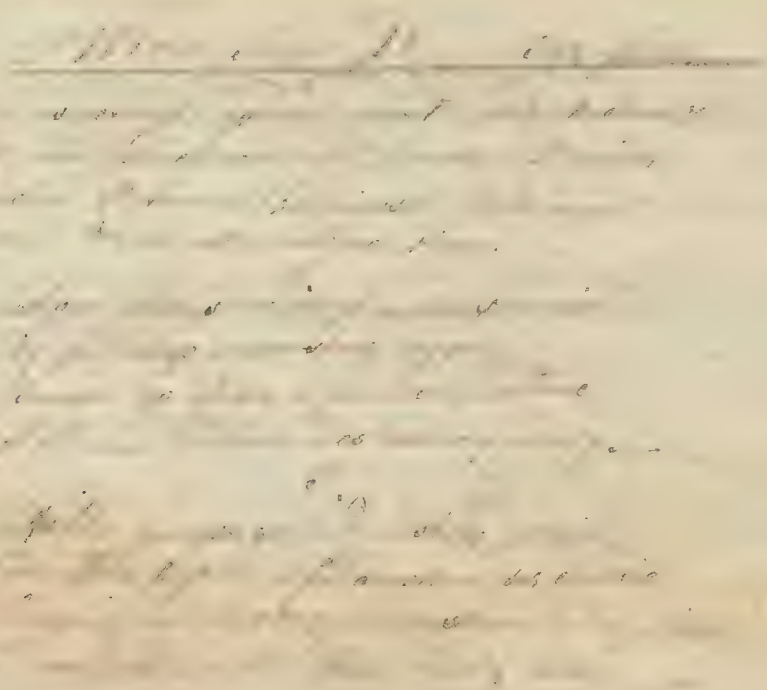

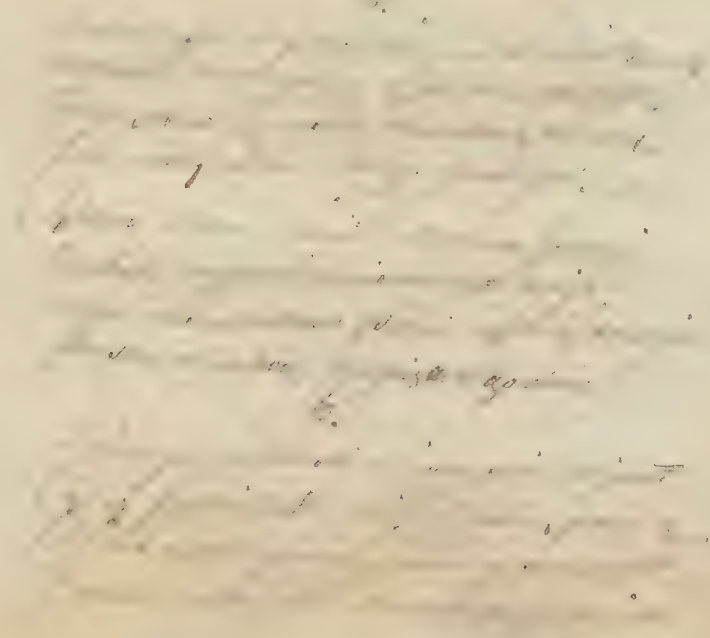

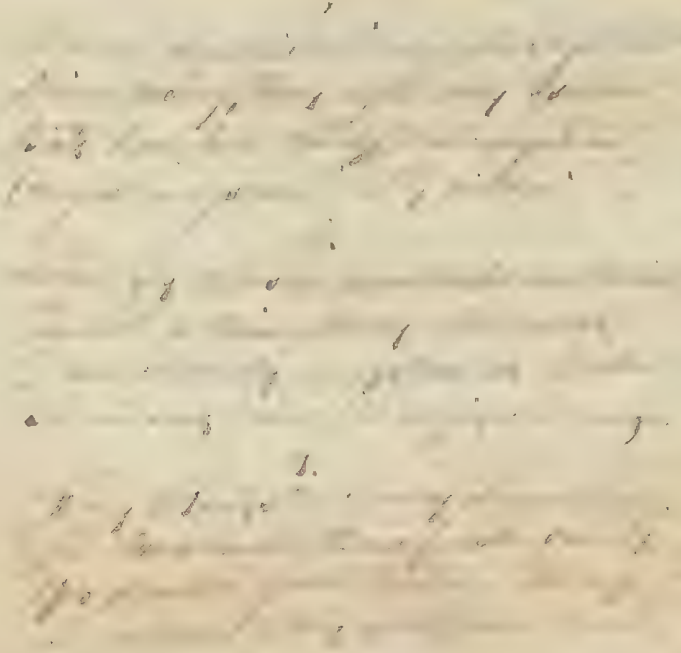

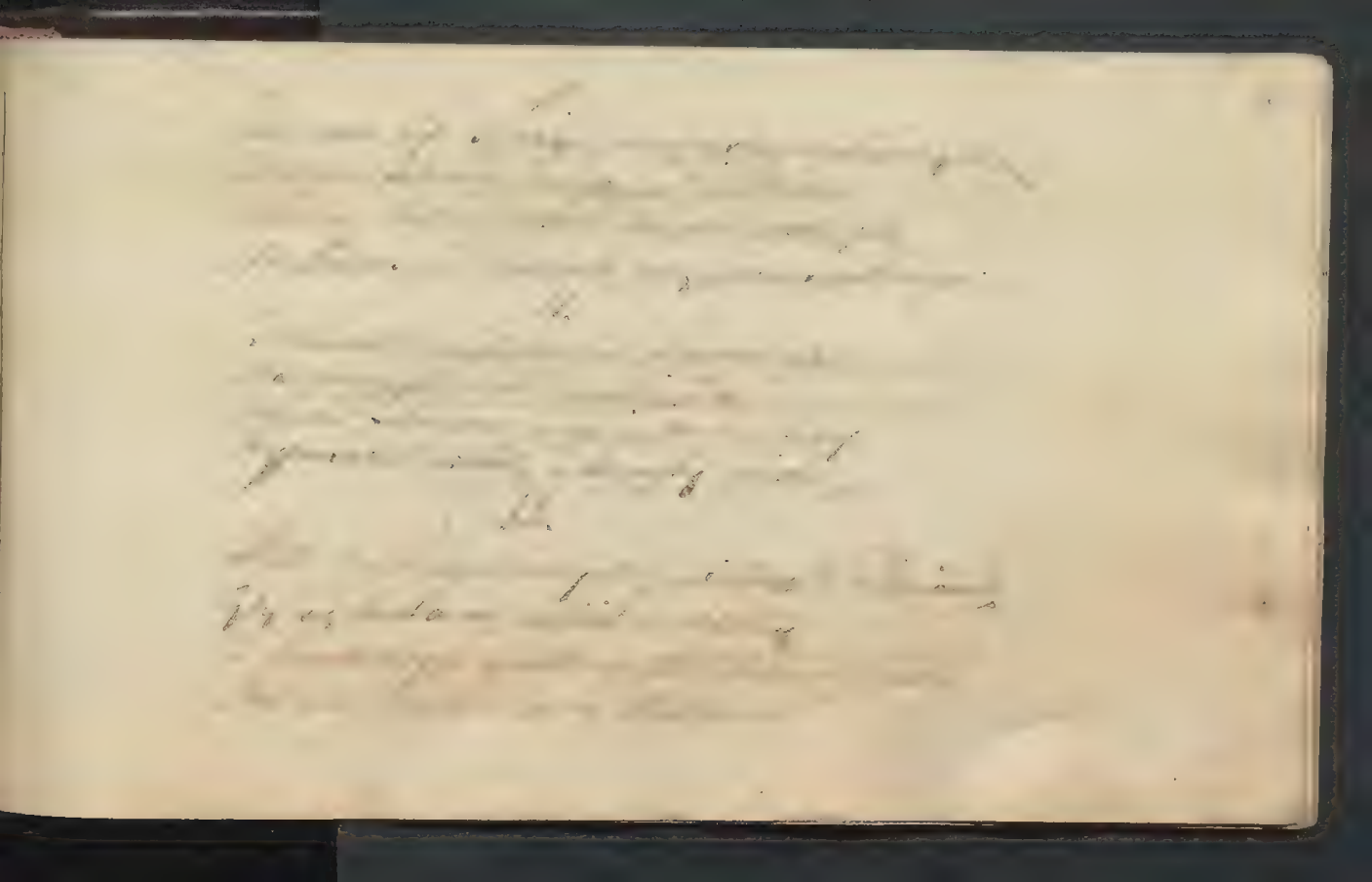

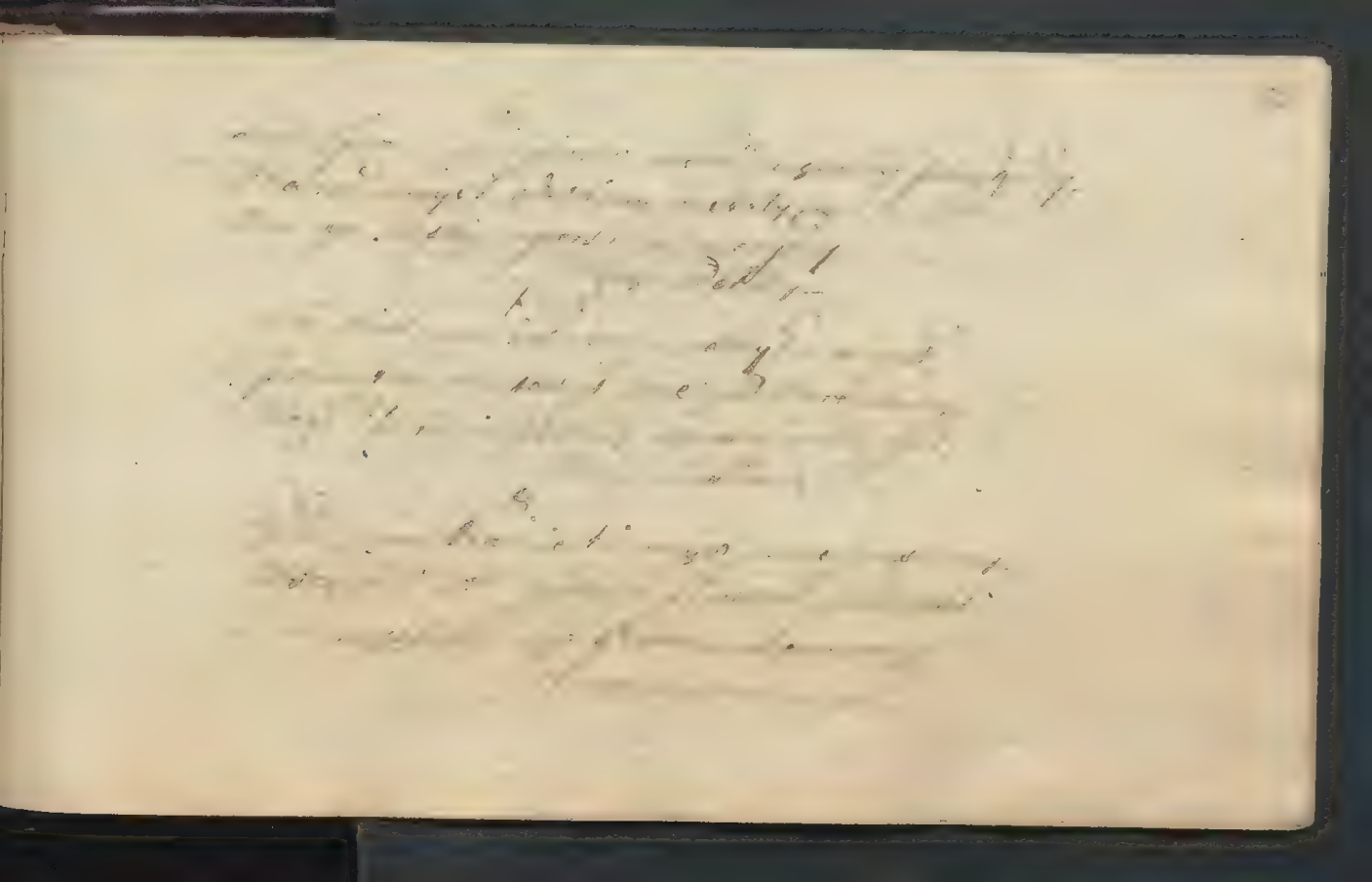

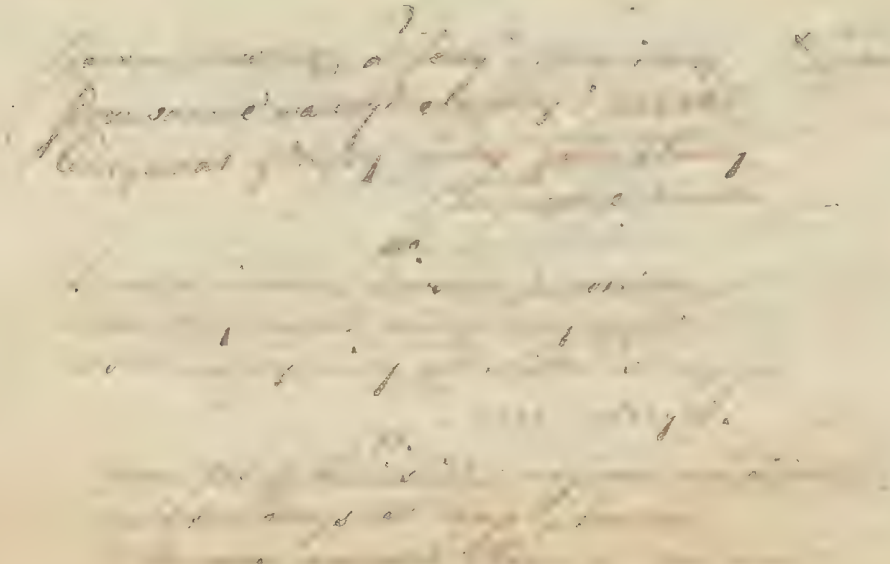

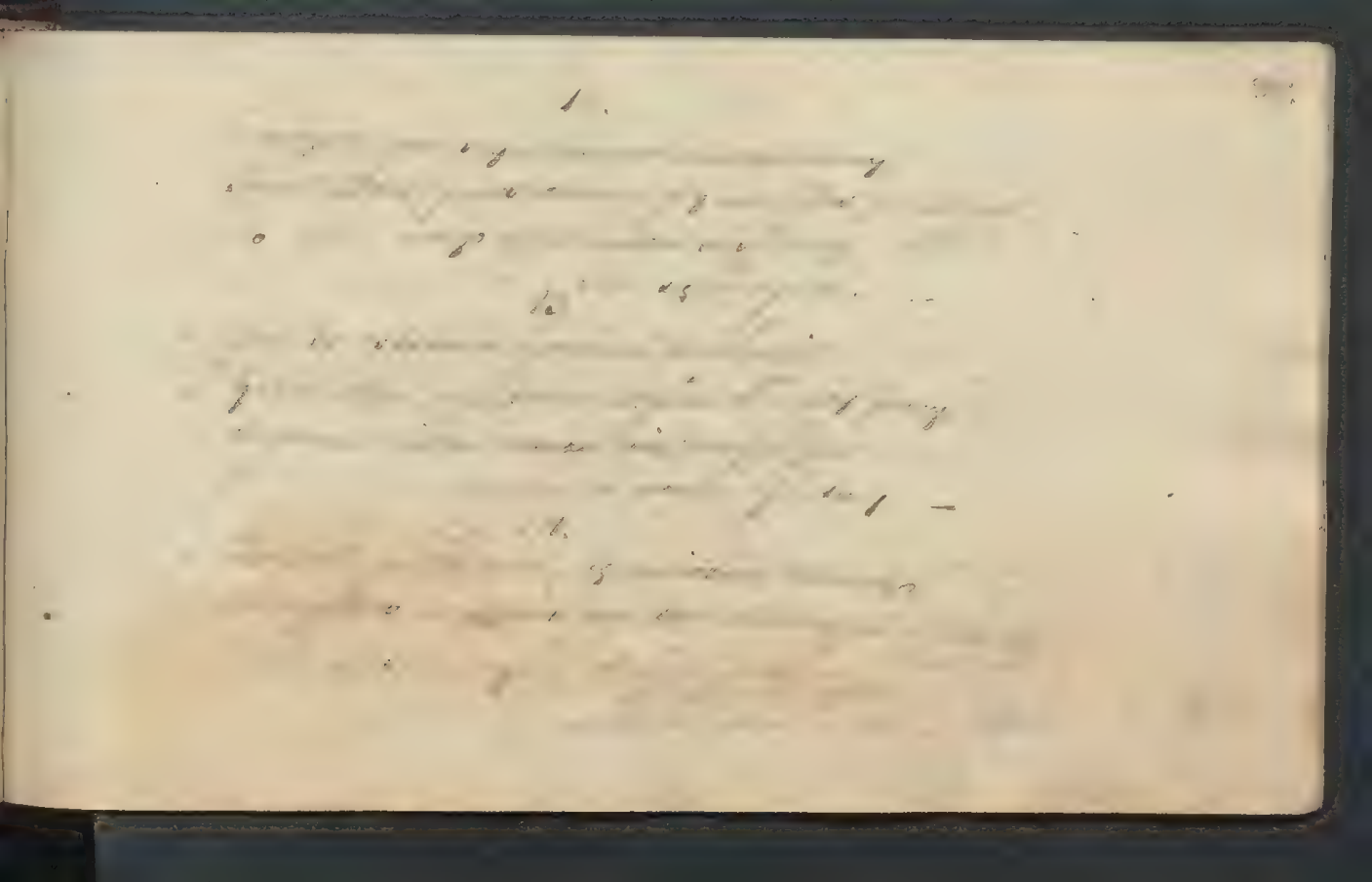

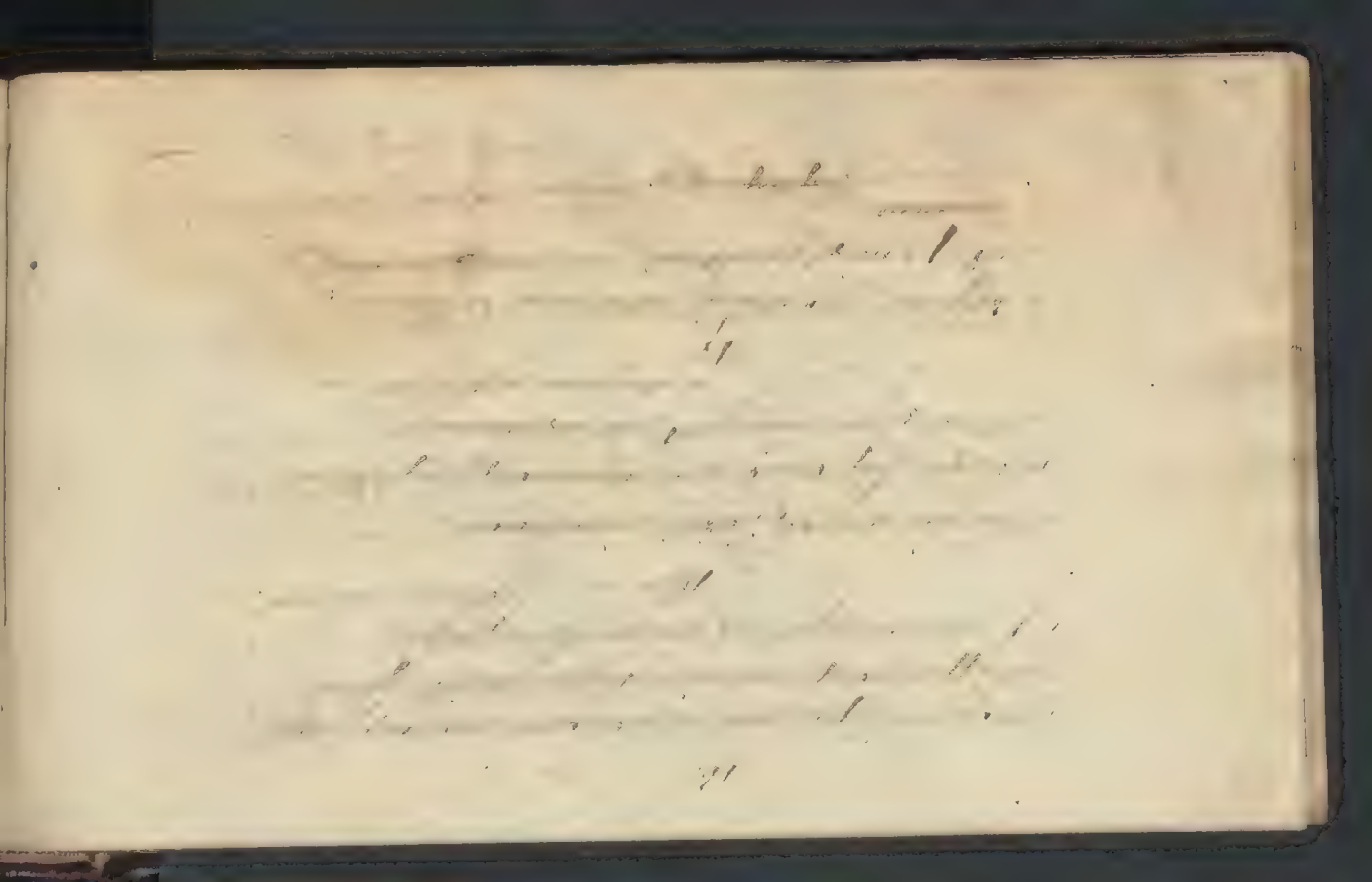

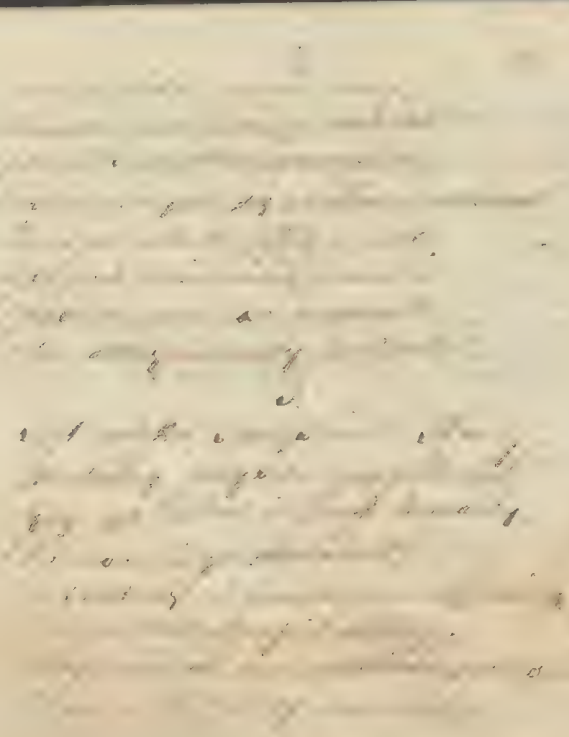

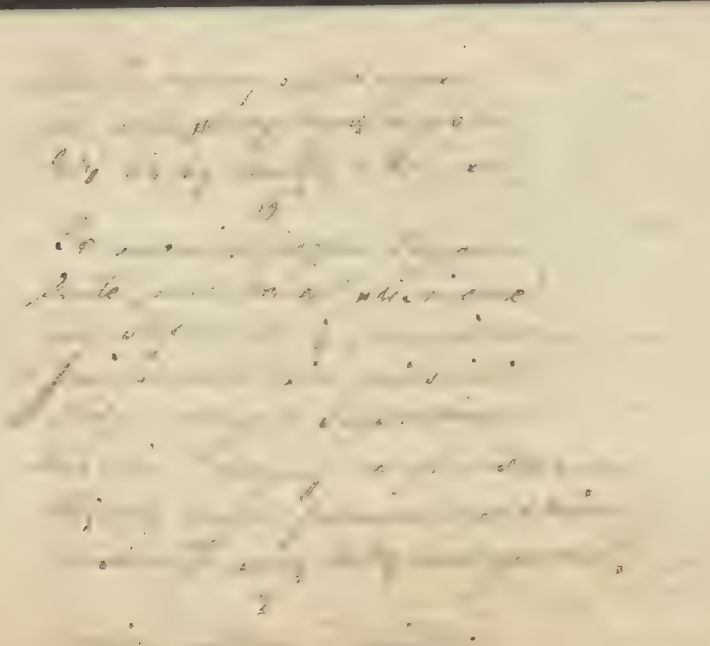

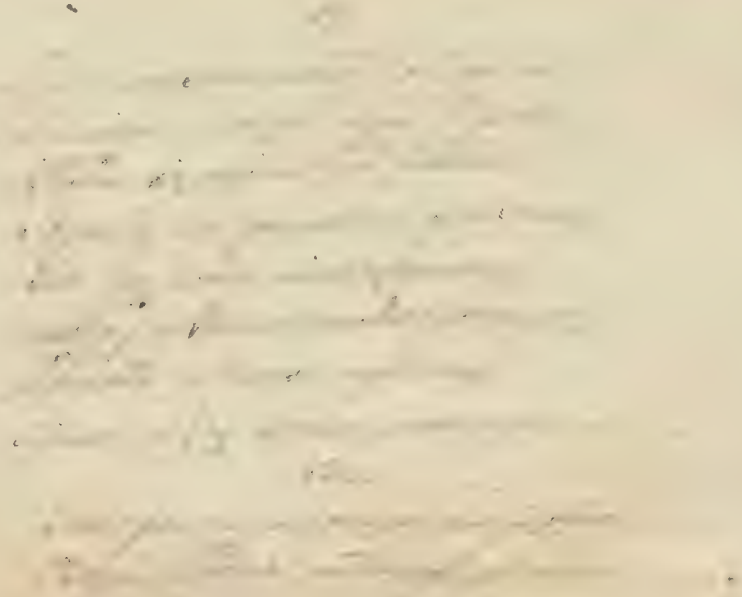

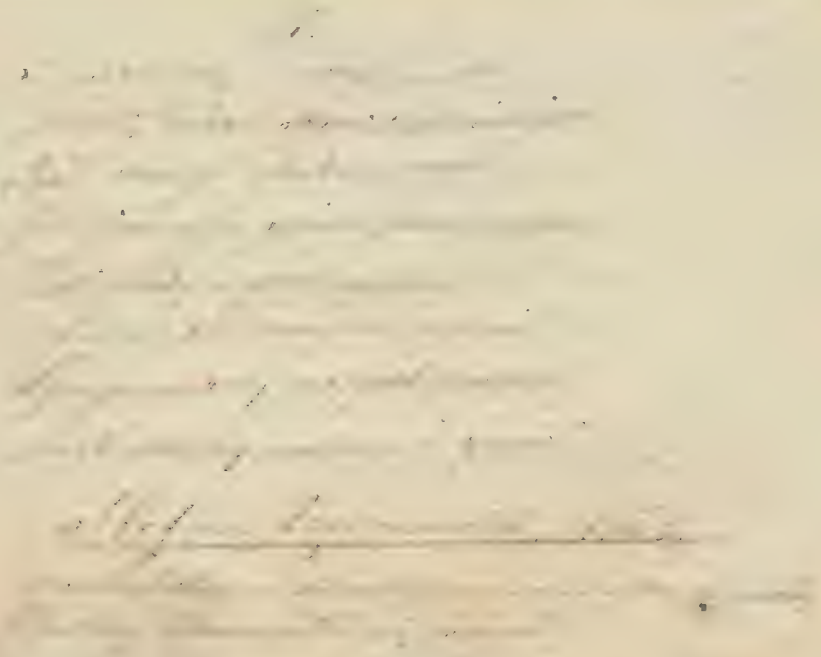

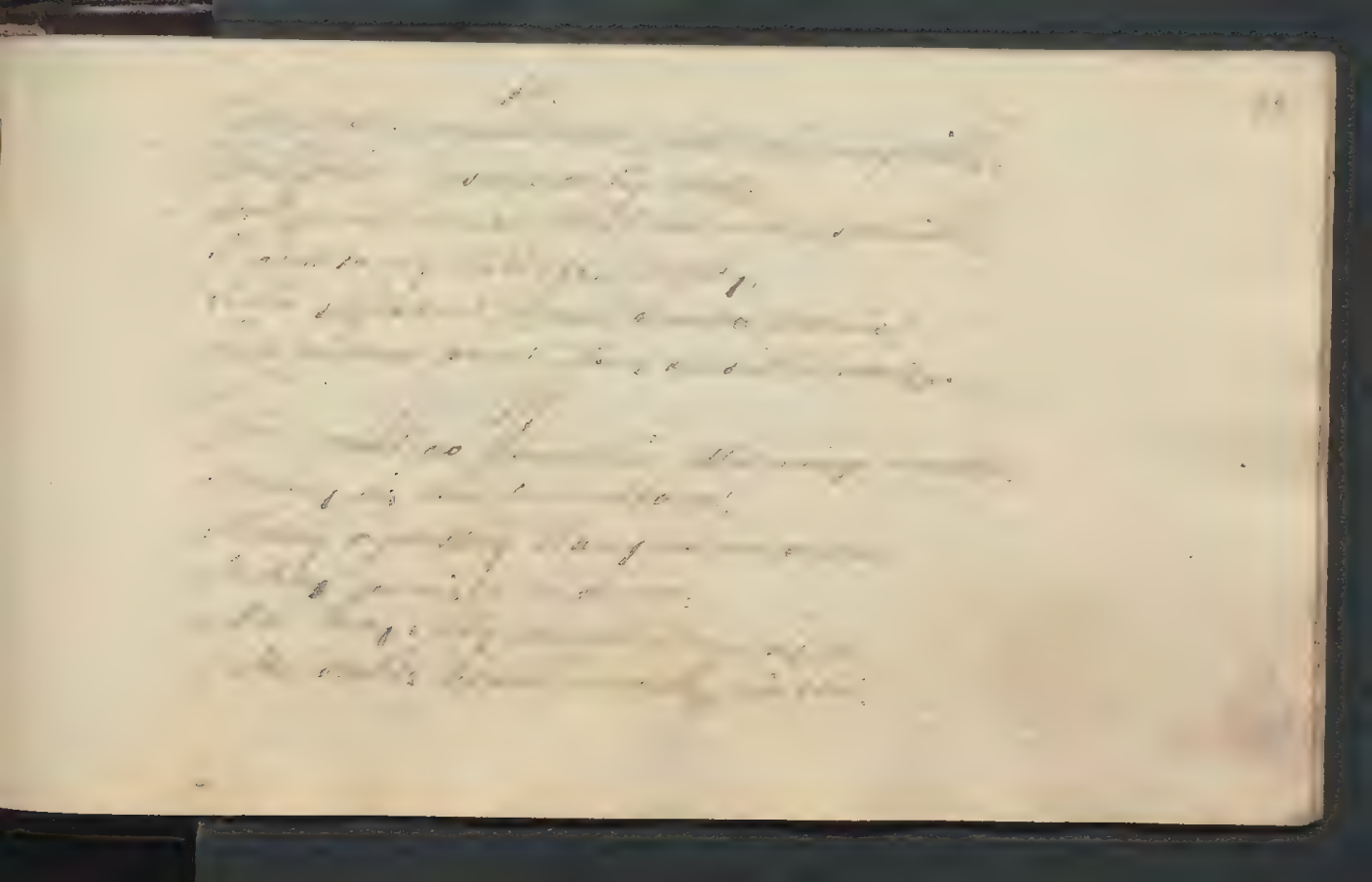

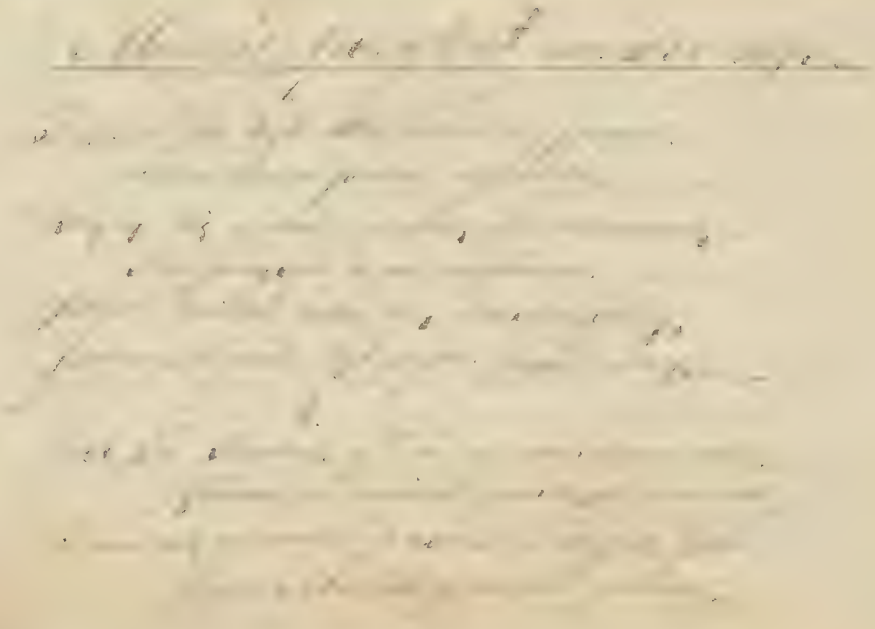

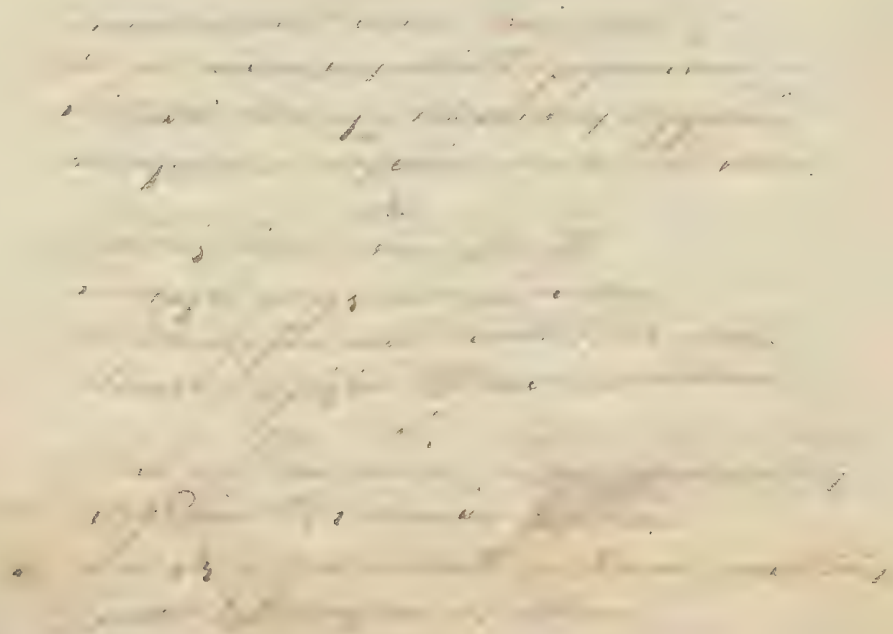

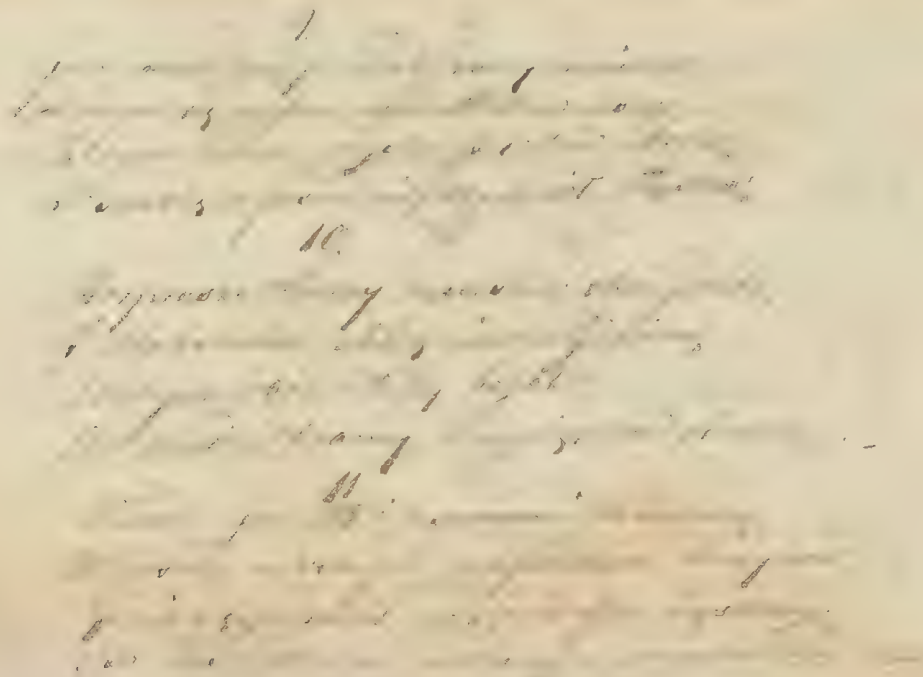

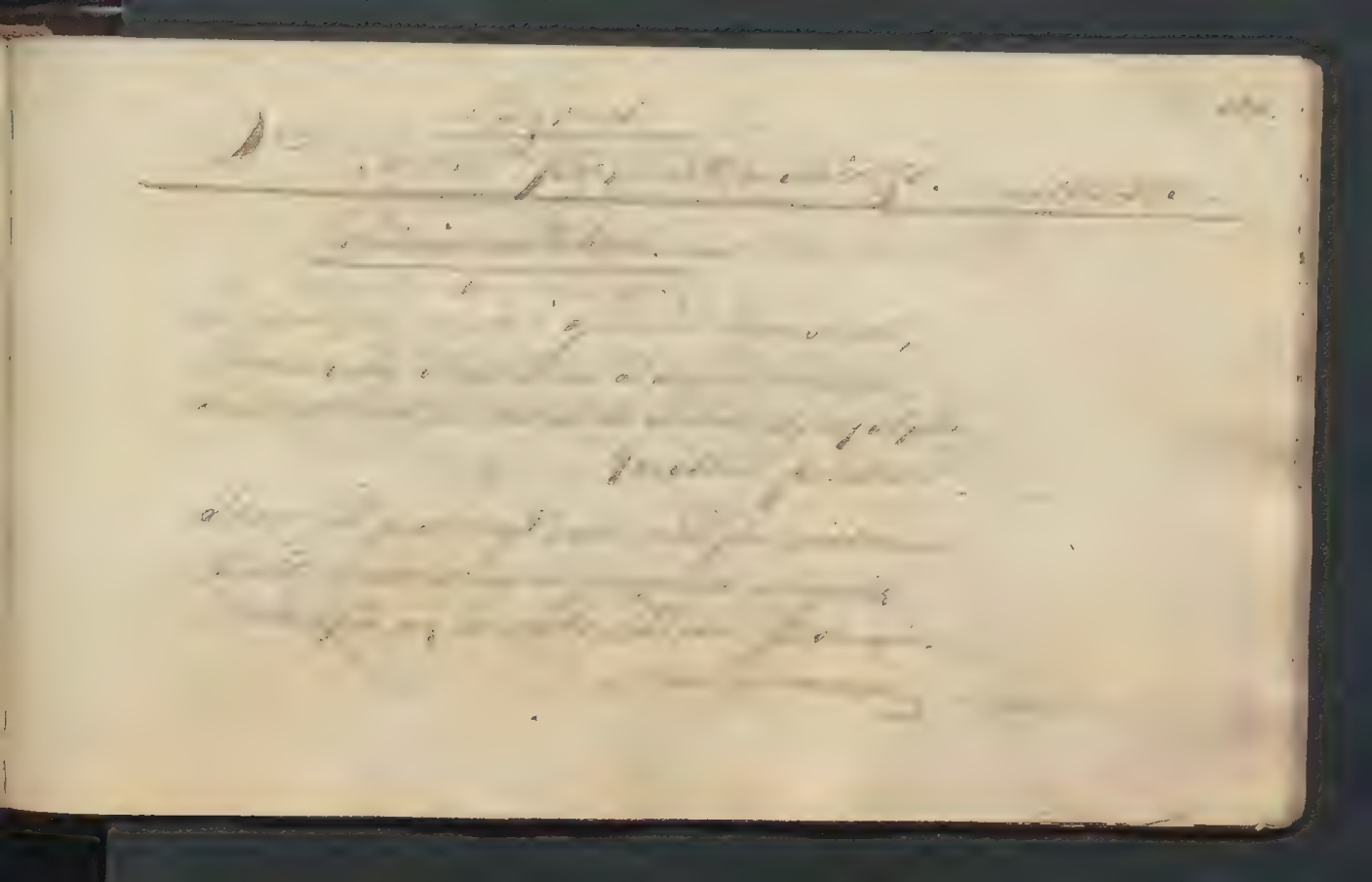

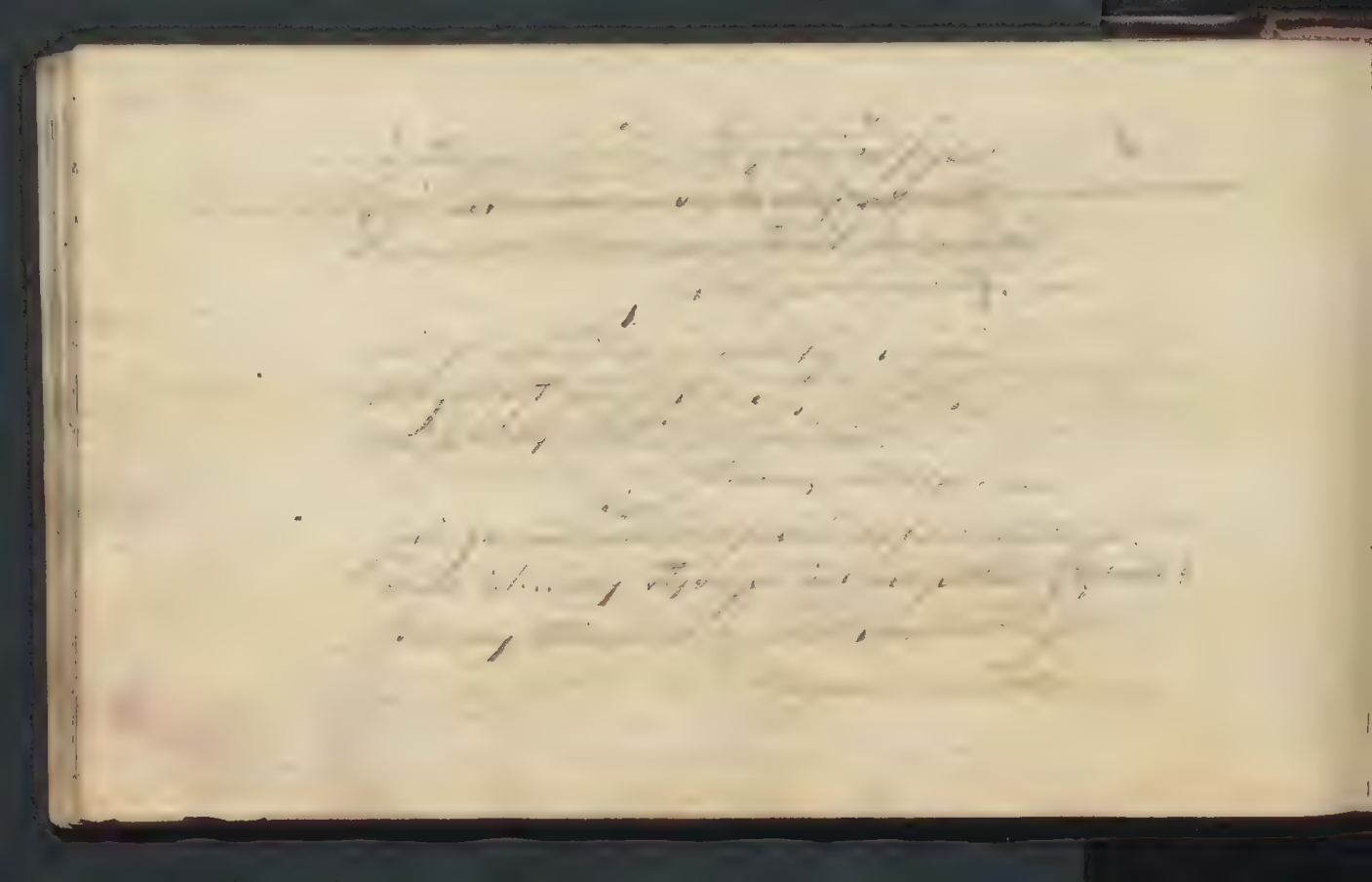

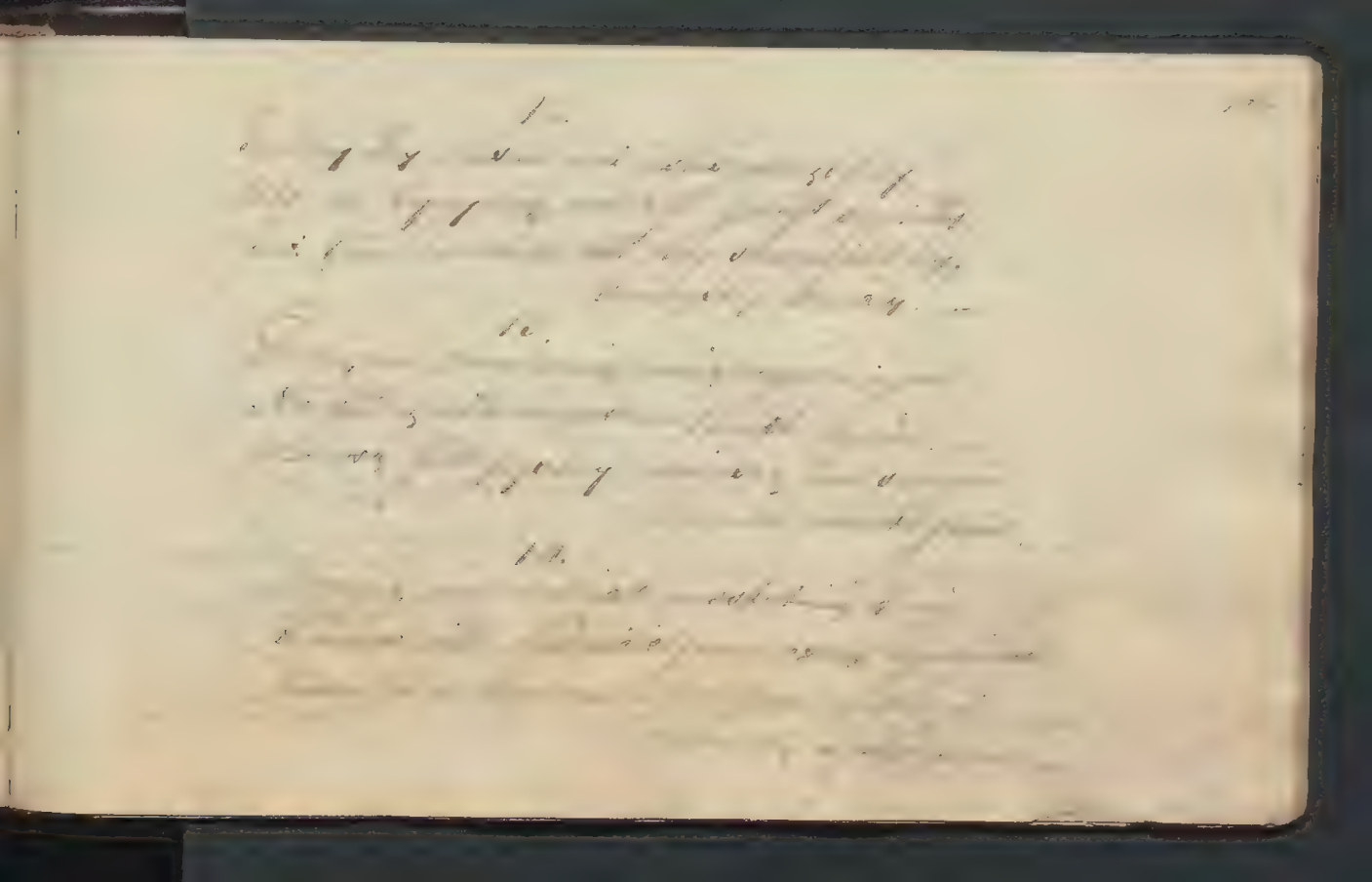

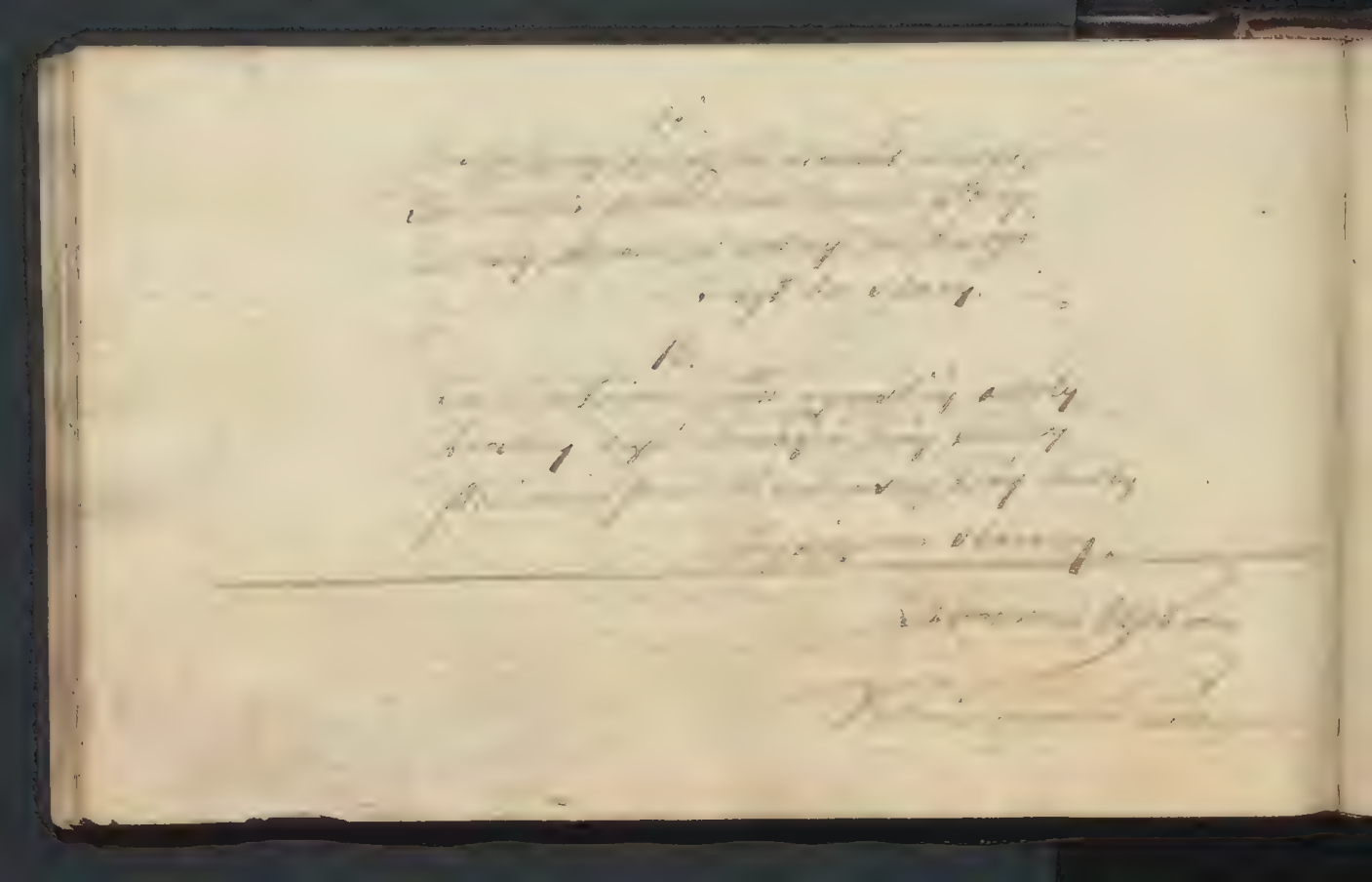

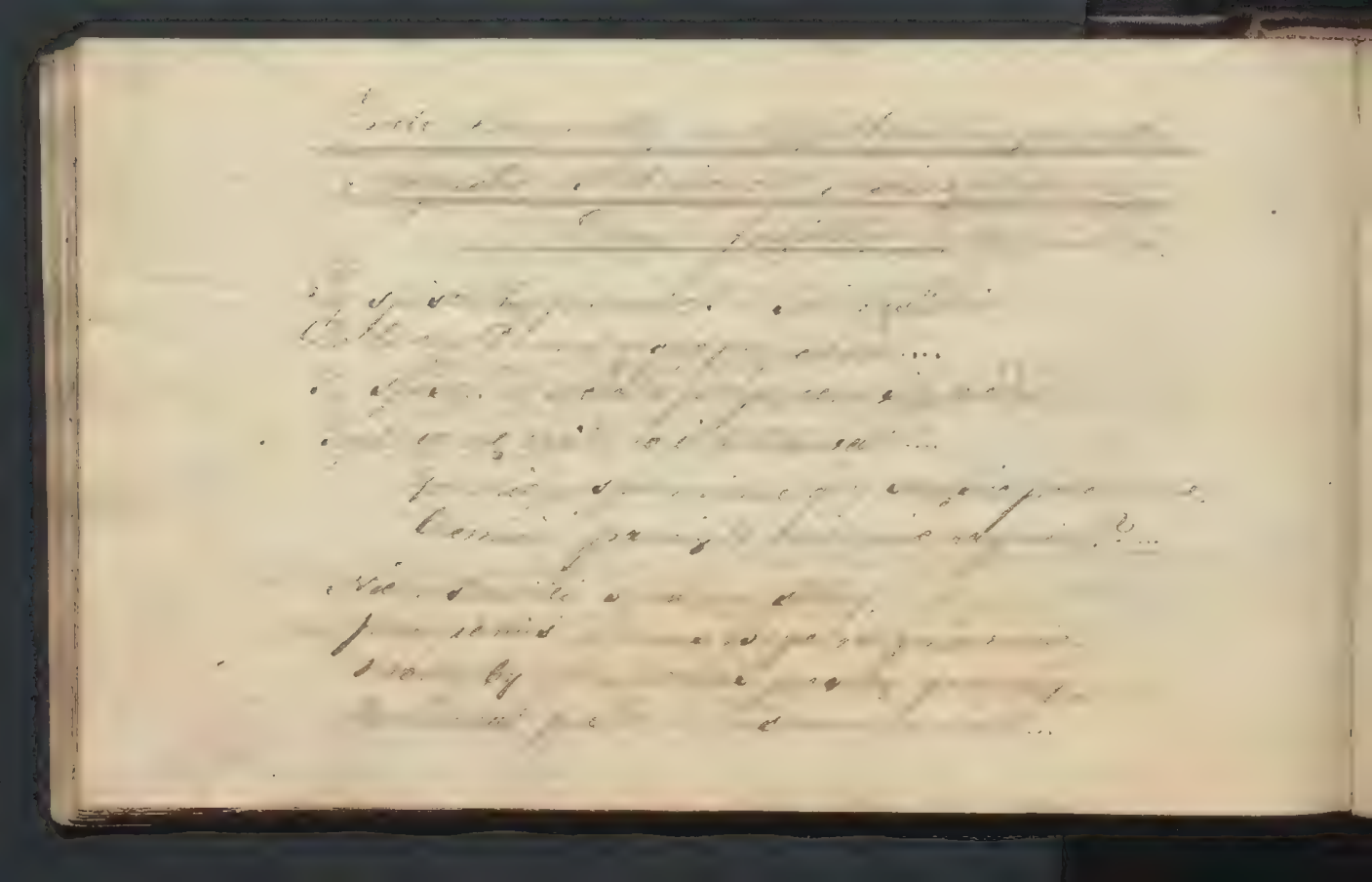

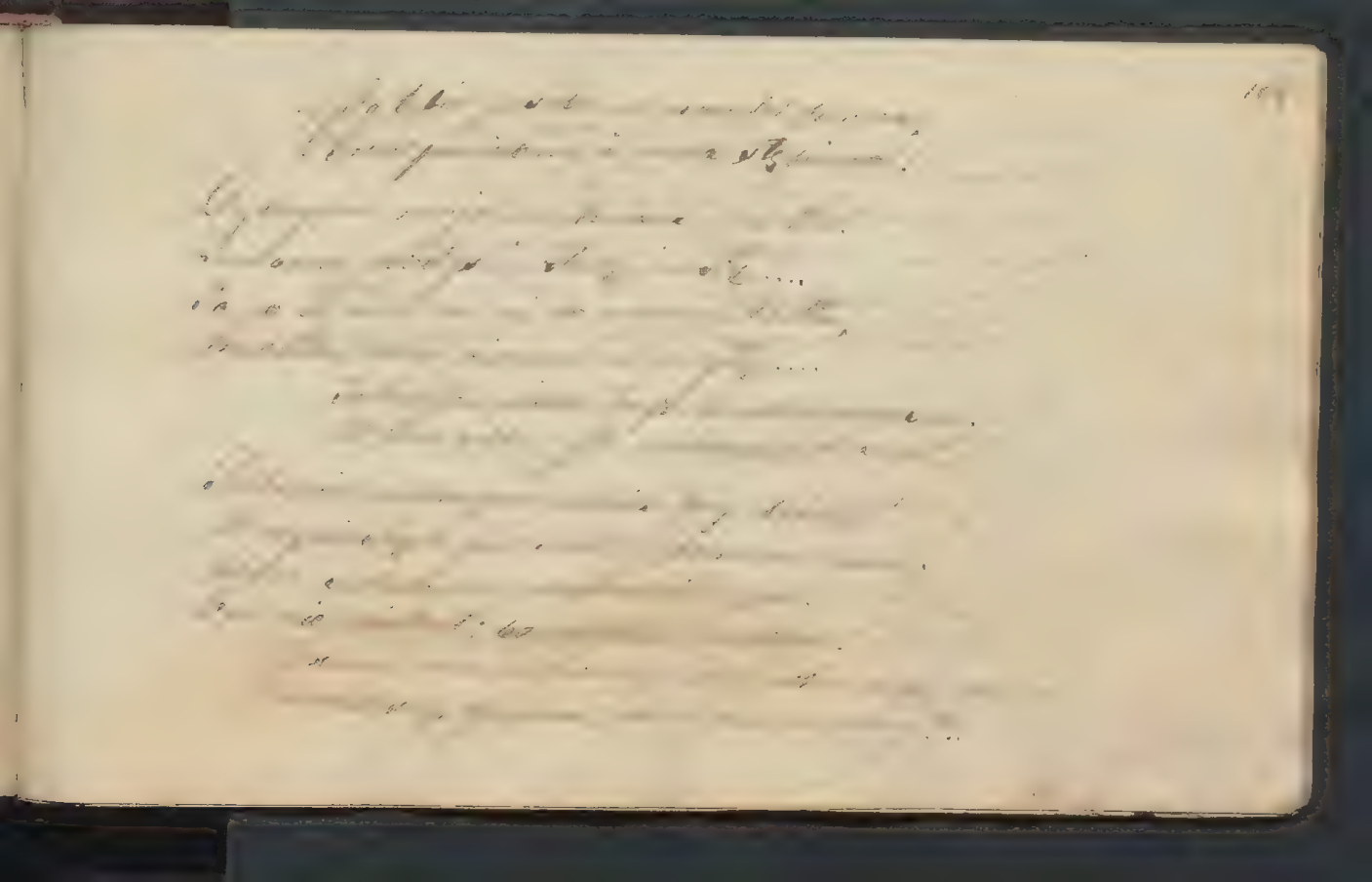

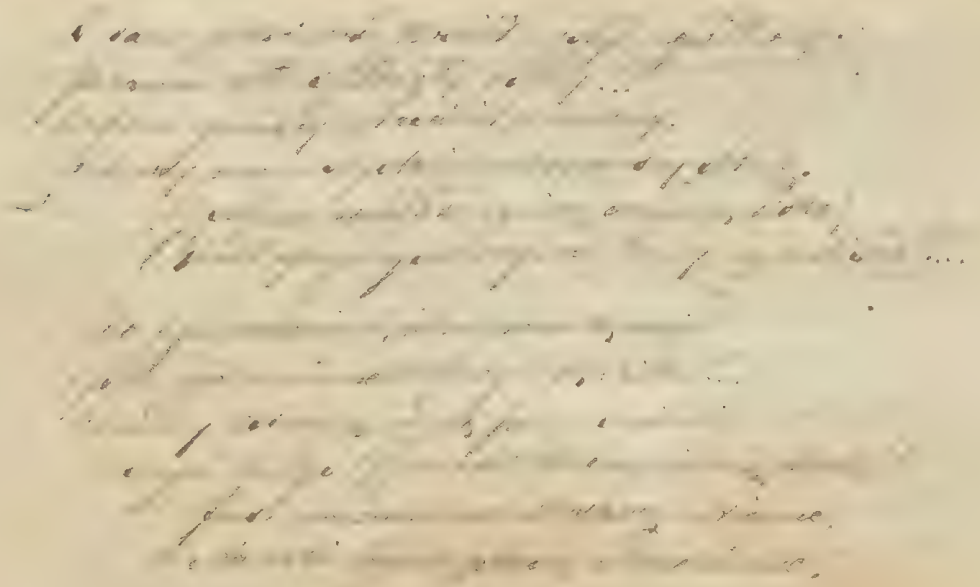

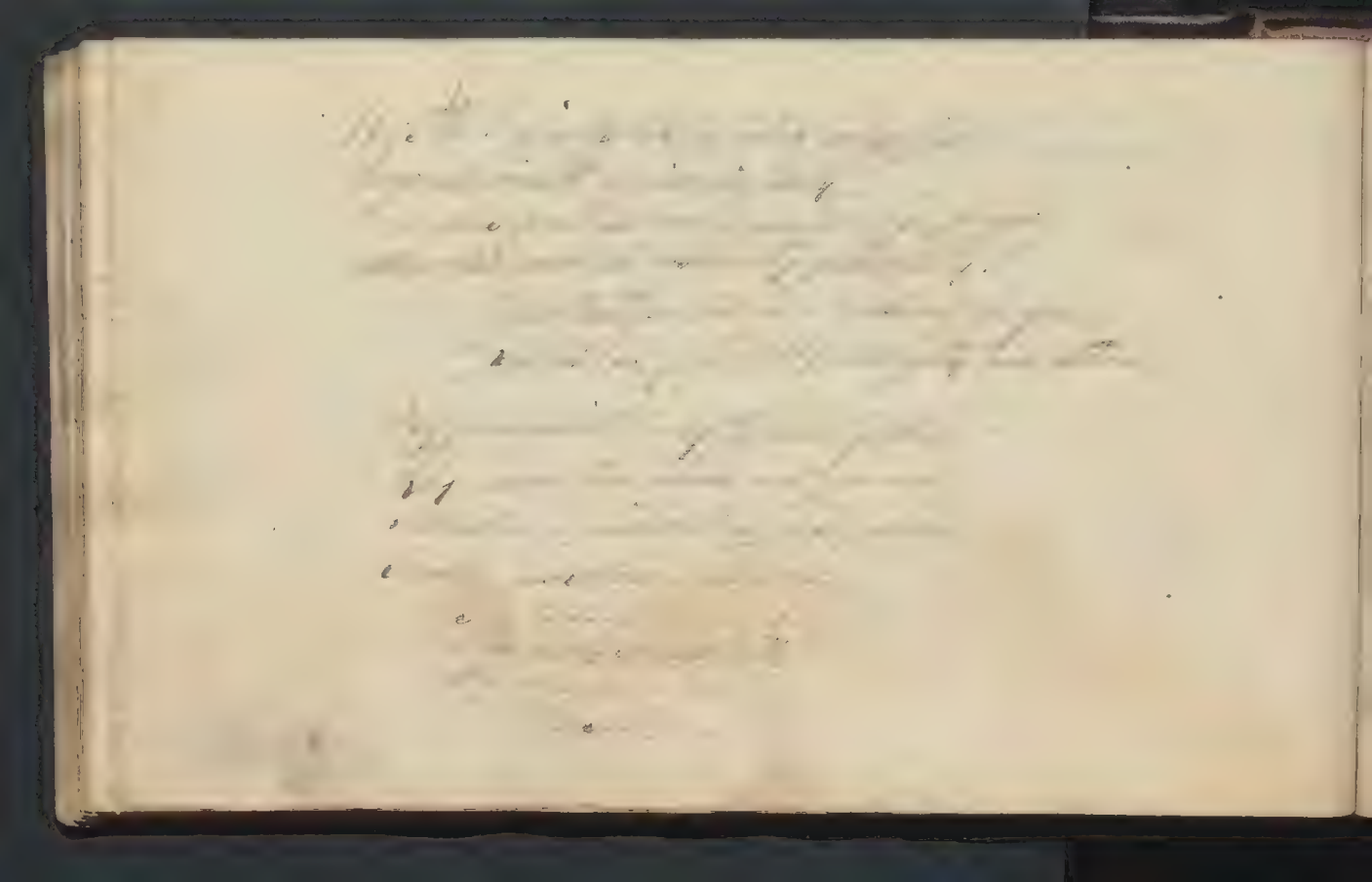

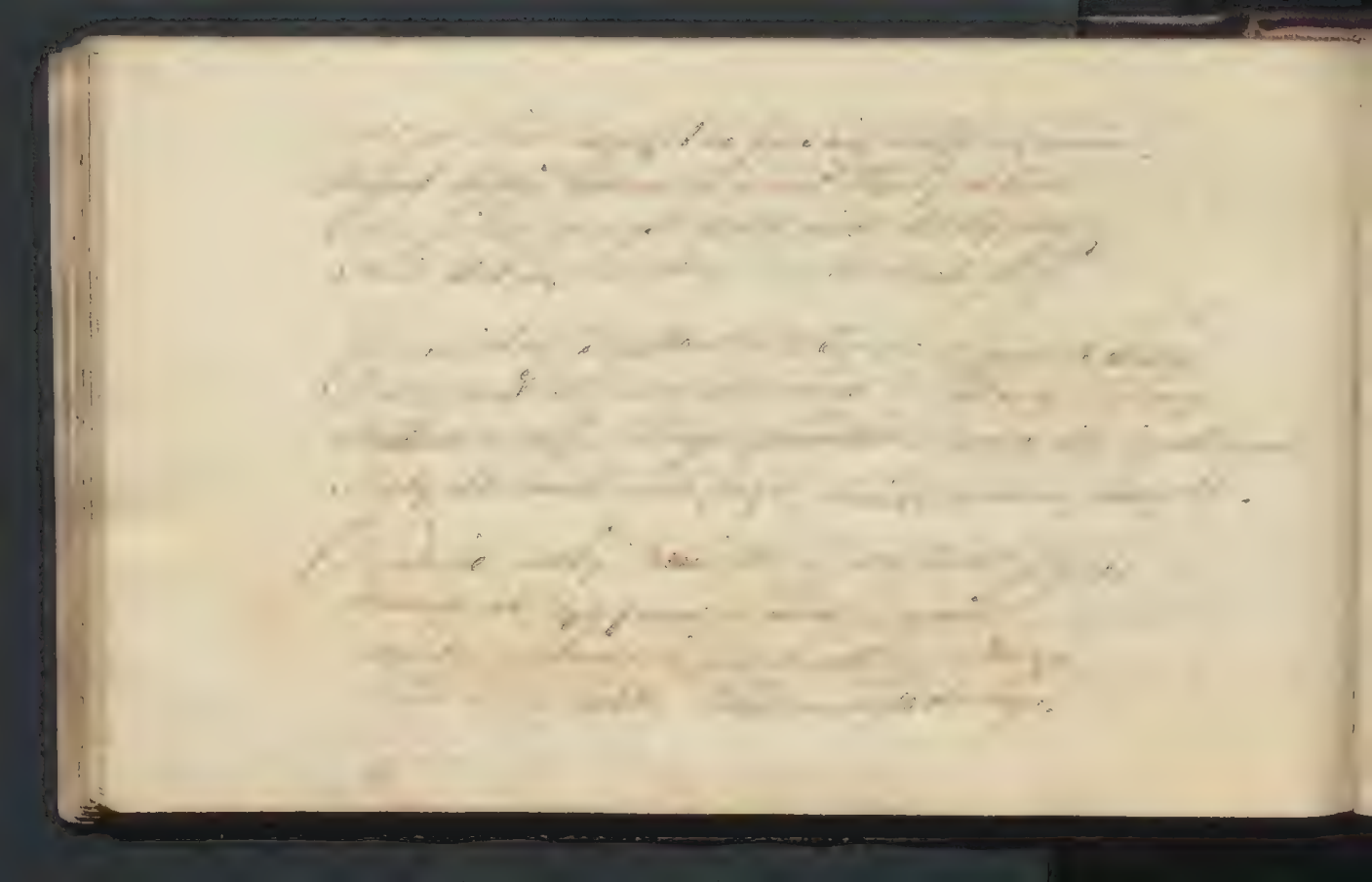

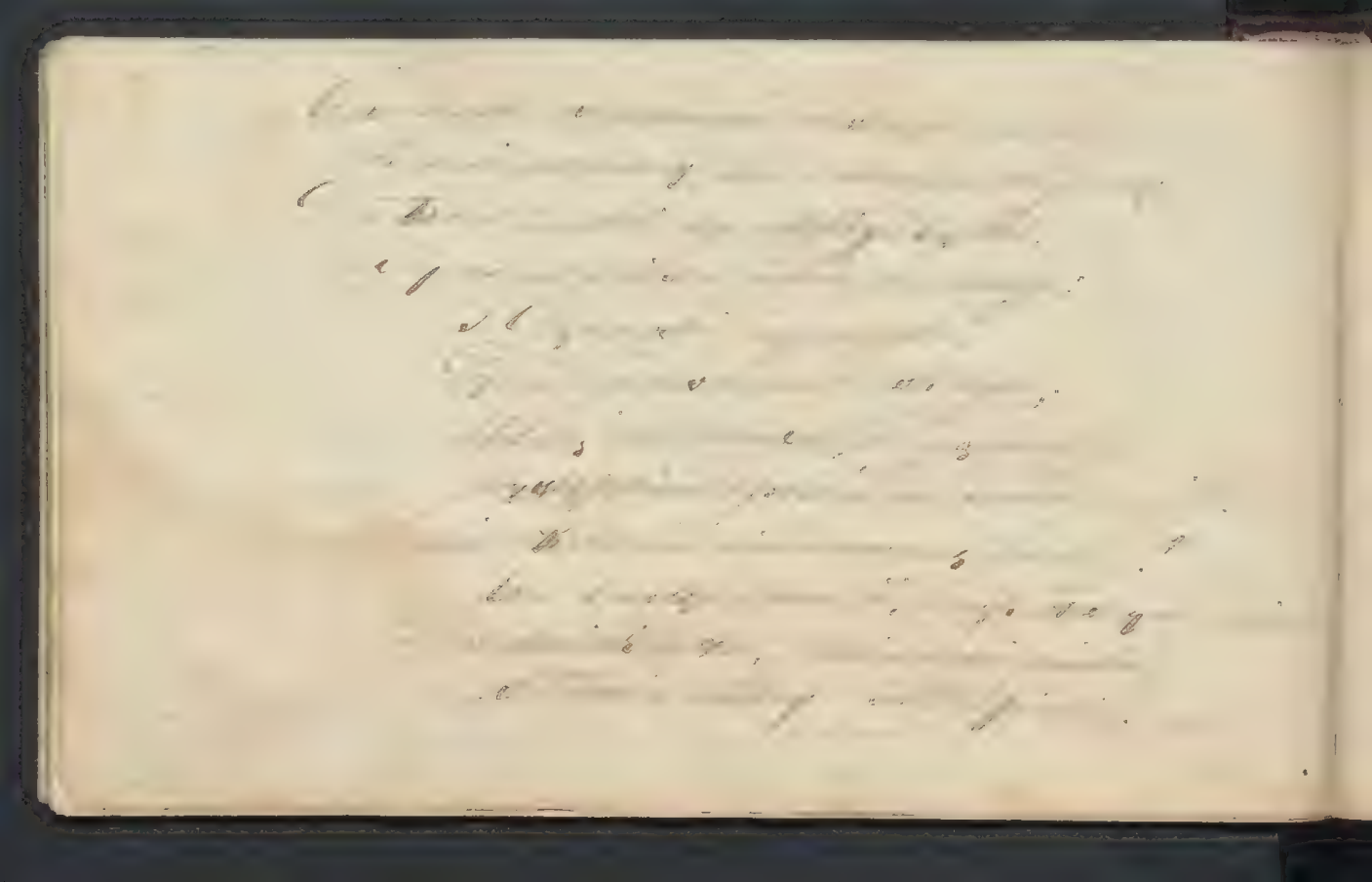

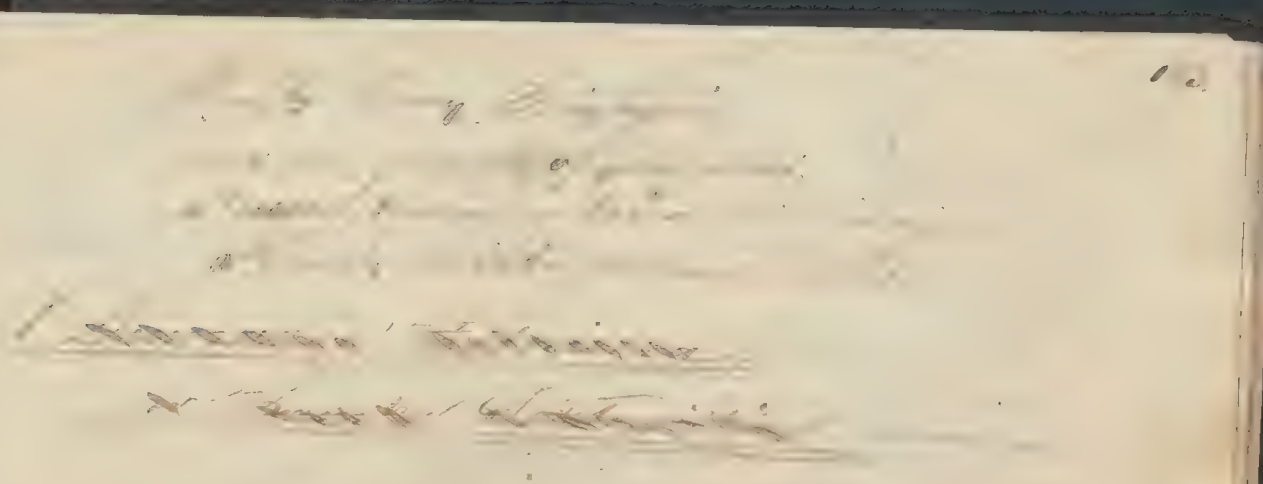

Dama

[illegible]
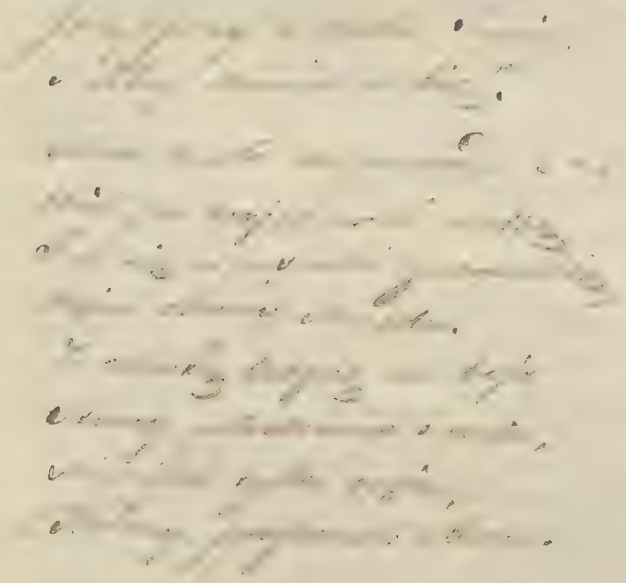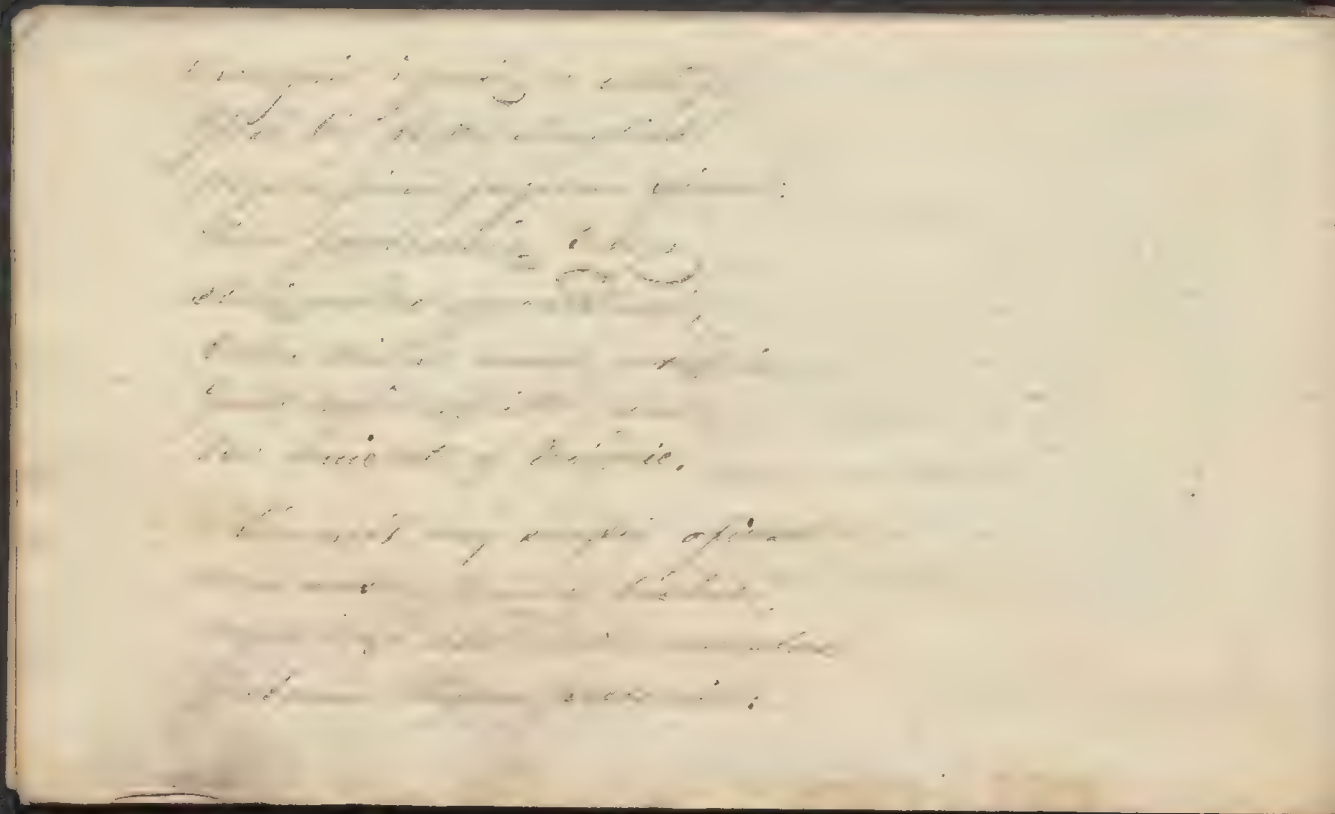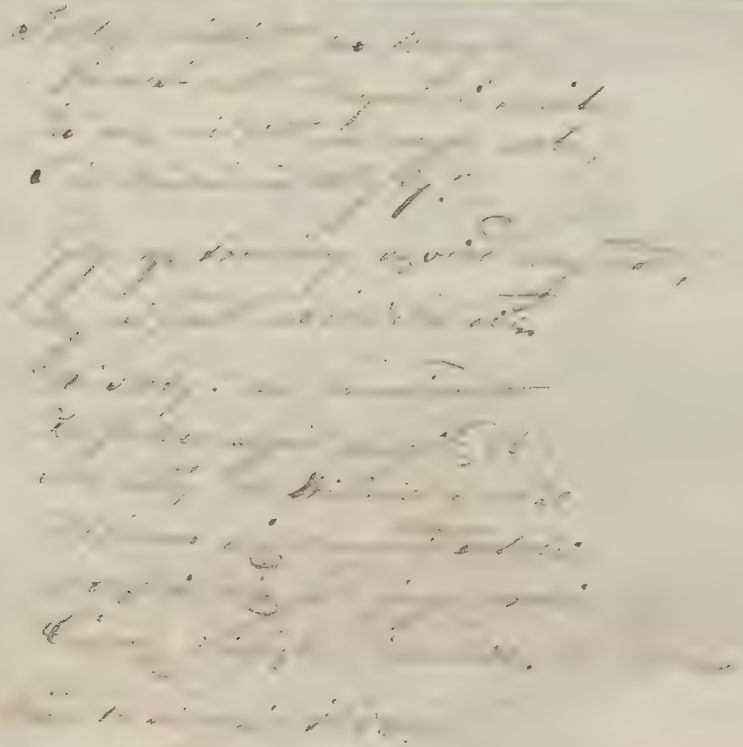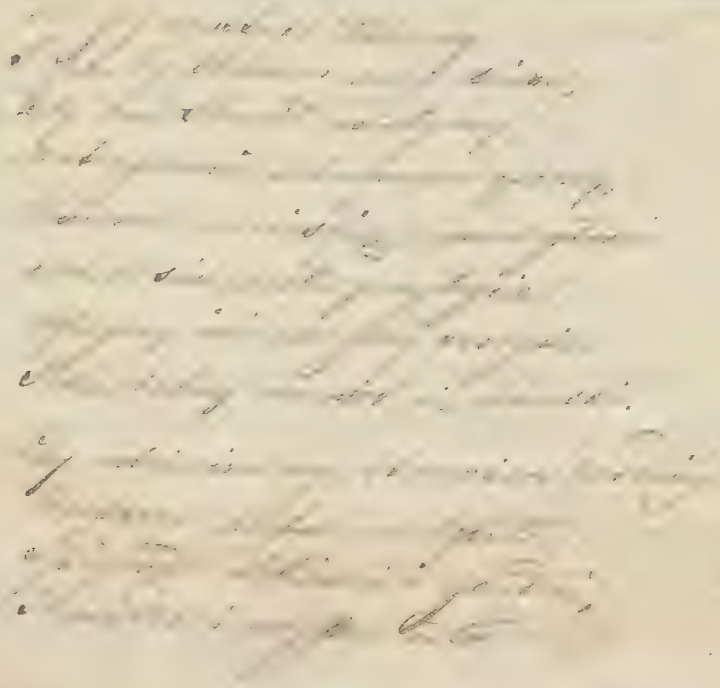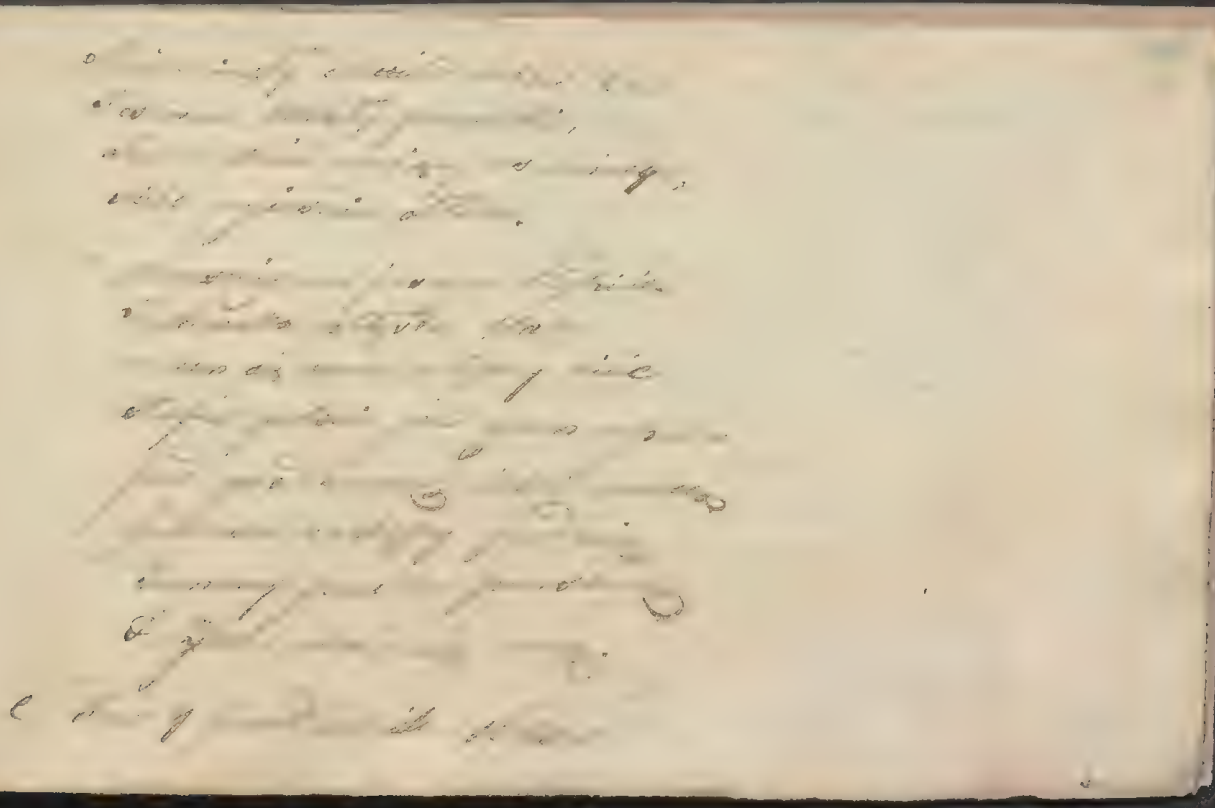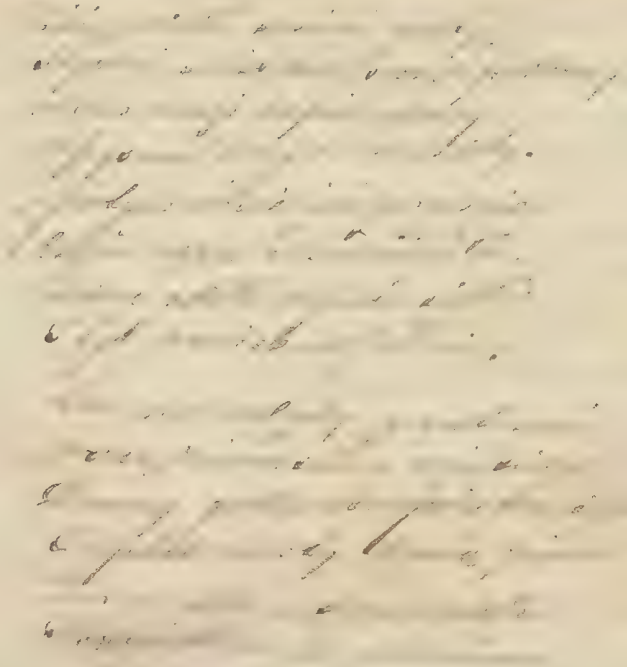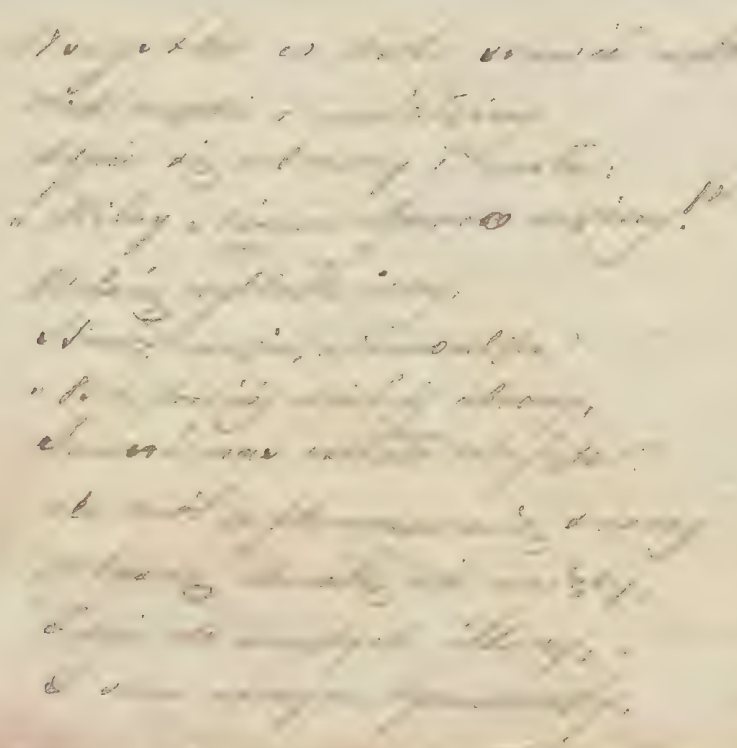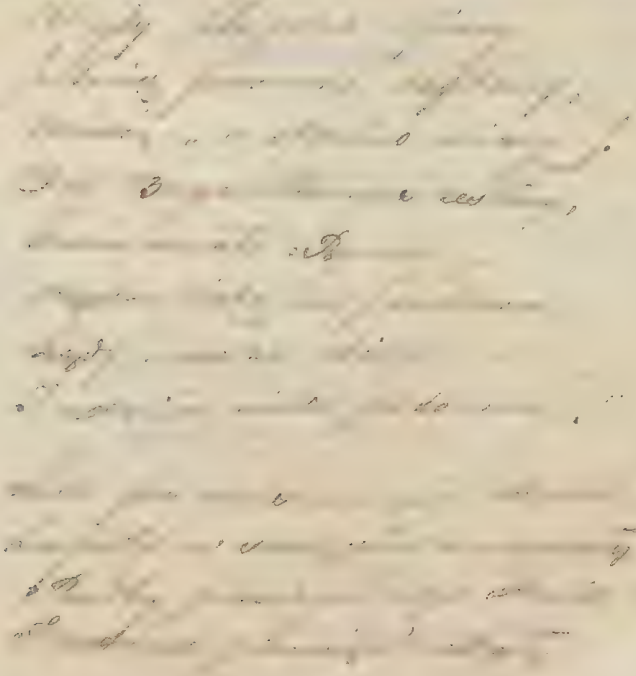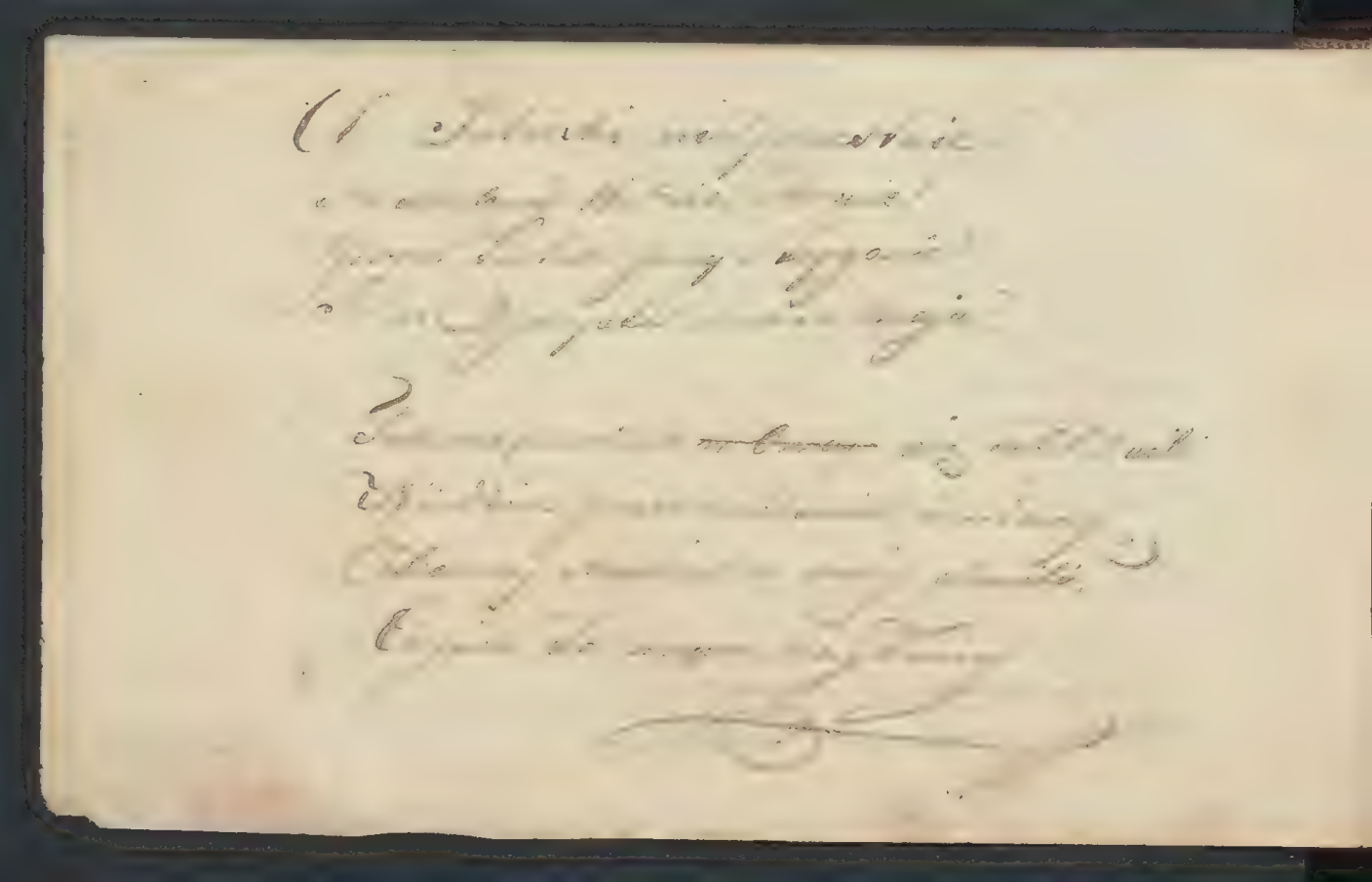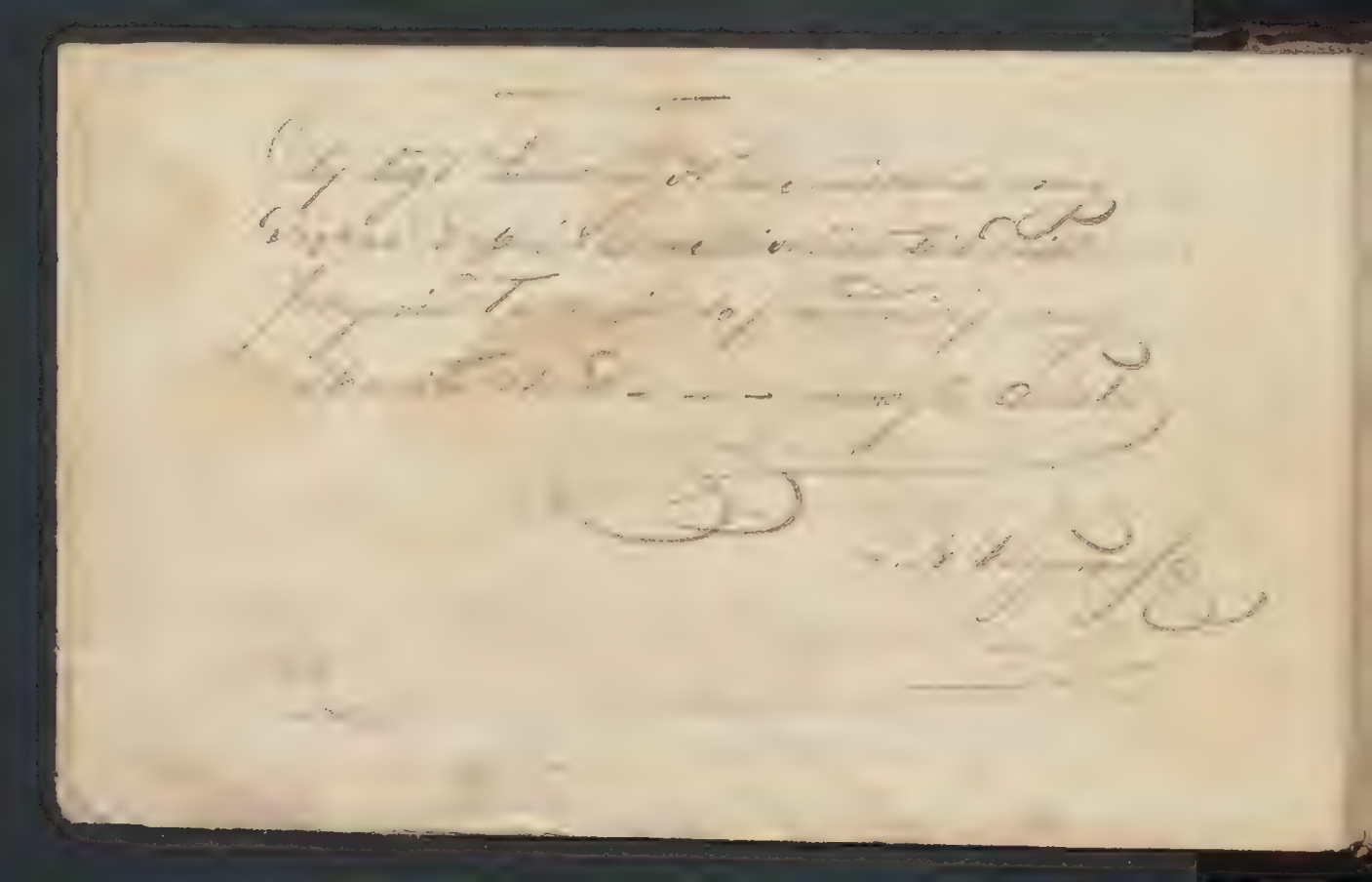
[illegible]